

Debreceni Egyetem
Természettudományi és Technológiai Kar
Földtudományi Intézet

**Az Interreg interregionális együttműködési
programok vizsgálata a 2014–2020 közötti
kölségvetési ciklusban**

OTDK-pályamunka

Témavezetők:
Szilágyiné Dr. Czimre Klára
adjunktus
Dr. Túri Zoltán Krisztián
adjunktus

Készítette:
Konkoly Enikő Bianka
II. évf. geográfus MSc

A dolgozat lezárásának dátuma: 2021. november 26.

Debrecen, 2021

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1. A témaválasztás indoklása, célkitűzések	3
1.2. Kutatási előzmények	4
2. Szakirodalmi áttekintés.....	5
2.1. Az Interreg közösségi kezdeményezés elméleti háttere	5
2.2. Az Interreg közösségi kezdeményezés története	6
2.2.1. <i>Interreg 0 közösségi kezdeményezés (1988–1989): Kísérleti időszak</i>	6
2.2.2. <i>Az Interreg I közösségi kezdeményezés (1990–1993)</i>	7
2.2.3. <i>Az Interreg II közösségi kezdeményezés (1994–1999)</i>	7
2.2.4. <i>Interreg III (2000–2006)</i>	8
2.2.5. <i>Interreg IV (2007–2013)</i>	8
2.2.6. <i>Interreg V (2014–2020)</i>	9
2.3. Az Interreg V közösségi kezdeményezés elméleti háttere	9
3. Alkalmazott anyag és módszer	12
3.1. A mintaterület bemutatása	12
3.2. Felhasznált adatbázisok és szoftverek	13
4. Eredmények bemutatása	16
4.1. Az Interreg VC általános jellemzői	16
4.2. A résztvevők száma	19
4.3. A résztvevők megoszlása régiók szerint	22
4.4. Vezető partnerség	26
4.5. Hulladék és szennyezés témakörébe tartozó projektek	32
4.5.1. <i>Hulladék és szennyezés témakörébe tartozó projektek eredményei</i>	33
4.5.2. <i>Night Light – esettanulmány</i>	36
4.6. Pénzügyi háttér	37
5. Összefoglalás	41

1. Bevezetés

1.1. A témaválasztás indoklása, célkitűzések

A II. világháborút követő években Európa számos országának kormánya, vállalata, társadalmi szervezete és egyéb szereplője úgy vélte, hogy a kontinens újjáépítésének és újbóli nagyhatalommá válásának egyetlen járható útja, ha követik a globális folyamatokat, és az országok közötti megosztottságot felváltja az összekapcsolhatóság. Franciaország, az NSZK (Német Szövetségi Köztársaság), Olaszország és a Benelux államok (Belgium, Luxemburg, Hollandia) számos hangsúlyos érvet sorakoztatott fel amellet, hogy miért elengedhetetlen az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK; European Coal and Steel Community, ECSC) megalapítása. Ezek között szerepelt az alkalmazkodás a megváltozott geopolitikai versenyhelyezethez, a globális ellátási láncok (ipari termelés, pénzügy, technológia, energiapiac stb.) irányításáért vívott közös küzdelem és a csoportos fellépés a katonai hadviselés állandó fenyegetése ellen. Céljukként nevezték meg, hogy integrálják a gazdaságukat, és hálózatokat építsenek ki a bevált és sikeres gyakorlatok átadásának megkönnyítése érdekében.

A pályamunkám készítése során célom, hogy a földrajz alapképzésben elkezdett két és fél éves kutatómunkám (KONKOLY, 2019; KONKOLY ET AL., 2020; KONKOLY, 2020) folytatásaként az Interreg közösségi kezdeményezés 2014–2020 közötti periódusának interregionális együttműködéseit vizsgáljam, és a kapott eredményeket elemezzem, tematikus térképeken ábrázoljam. A kutatásom során fókuszterületeket határoztam meg, amelyek a következők:

- az Interreg V közösségi kezdeményezés elméleti háttérének bemutatása;
- a kutatás módszertani háttérét és eszköztárát képező geoinformatika elméleti alapjainak rövid ismertetése;
- az Interreg V közösségi kezdeményezésben résztvevő országok és NUTS 2 régiók jellemzése;
- a vezető partnerek bemutatása;
- a pénzügyi háttér vizsgálata.

A kutatómunka folytatásaként a 3.2. *alfejezetben* leírtak szerint matematikai és statisztikai műveleteket végzek el az adatbázisokon. Ezek használhatóságát nagyban befolyásolja a rendelkezésre álló adatbázisok teljessége és részletezettsége, hiszen az Interreg V

interregionális pályázatainak kutatása elején ismét azzal a problémával szembesültem, mint az Interreg IVC (KONKOLY, 2020) esetében, hogy az adatok korlátozott mennyiségben és minőségben állnak rendelkezésre.

1.2. Kutatási előzmények

Kutatásom előzményeként készült egy OTDK-pályamunka az *INTERREG IVC – Interregionális együttműködés 2007–2013 között az Európai Unióban* címmel (KONKOLY, 2019), illetve a Debreceni Egyetemen a földrajz alapszakos tanulmányaimat *Az Interreg interregionális együttműködések vizsgálata geoinformatikai módszerekkel a 2007–2013 közötti költségvetési ciklusban* című szakdolgozattal fejeztem be (KONKOLY, 2020). Emellett a XI. Térinformatikai Konferencián és Szakkiállításon egy cikkel és előadással vettem részt az *INTERREG IVC – Az Európai Unió interregionális együttműködéseinek vizsgálata 2007–2013 között* (KONKOLY ET AL., 2020) címmel. Kutatómunkám témájának folytatásában az motivált, hogy az európai uniós együttműködések rendszerébe még alaposabb betekintést nyerjek, és az elért eredményeket összehasonlítsam az általam feldolgozott korábbi projektekkel.

A pályamunka az elméleti háttér áttekintésével kezdődik, majd a szakirodalmi áttekintés fejezetben általánosságban ismertetem az Interreg VC közösségi kezdeményezést. Ezt követően az Interreg VC programcsoportjainak (Interreg Europe, INTERRACT III, URBACT III, ESPON 2020) az általános jellemzése következik. A folytatásban a programban résztvevő országok és régiók kerülnek bemutatásra, azon belül is kitüntetett figyelmet kapnak a vezető partnerséget betöltő államok. Kiemelt figyelmet fordítok a *Hulladék és szennyezés* témakörébe tartozó pályázatokra. Végül összefoglalóval és a felhasznált források felsorolásával zárul az anyag.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a koronavírus-világjárvány miatt egyes pályázatok határidejét meghosszabbították, és az adatbázis, amellyel dolgoztam, csak a befejezett pályázatok adatait tartalmazza. Ez azt jelenti, hogy a pályamunka előzetes eredményeket mutat be, amelyek a 2021. október 31-ig feltöltött adatok felhasználásával jöttek létre. Jelenleg az Interreg Europe és az URBACT III pályázatainak 100%-a és az ESPON 2020 pályázatok 69%-a található meg az adatbázisban. Az INTERRACT III pályázataival kapcsolatos adatok eddig nem kerültek feltöltésre, így rájuk vonatkozólag számításokat nem tudtam elvégezni (INTERNET 1).

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Az Interreg közösségi kezdeményezés elméleti háttere

A közösségi strukturális politika részeként létrejött közösségi kezdeményezésű programokat annak érdekében szervezte meg az Európai Unió, hogy mindazon problémakörök megoldásához, amelyek határokon átnyúlnak és megoldásukhoz kettő vagy több tagállam összefogása és közös munkája szükséges, hatékony intézményi háttér álljon rendelkezésre. A programok által felkarolt területeket az Európai Közösség határozta meg, amelyek a hagyományos regionális politika napirendjén kisebb hangsúllyal szerepelnek, ugyanakkor mind a döntéshozók, mind az állampolgárok egyetértének abban, hogy megoldásukhoz összehangolt fellépés és cselekvés szükséges. A strukturális fejlesztési politika lehetőséget biztosít a társadalmi, gazdasági és a területi kohézió fejlődésének támogatására közösségi szinten. Feladata a gazdasági és a társadalmi szerkezeti hiányosságok, hátrányok megoldását célzó intézkedések és eljárások kidolgozása és érvényesítése. A felhasznált források által finanszírozott projektek hozzájárulnak az intelligens és fenntartható növekedéshez, és igazodnak az Unió által kitűzött stratégiai célokhoz.

Fontos megemlíteni a Leader (Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében, Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale), az Equal (egyenlőtlenség leküzdése a munkaerőpiacon) és az Urban (városfejlesztés) programok szerepét a közösségi kezdeményezések között (BARANYI, 2013).

Az 1988-ban induló Interreg az előzetes elvárásoknak megfelelően teljesített, és beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Így a sikeres megvalósítás és a projektben szerzett tapasztalatok mentén létrehozták a Phare CBC (Lengyelország és Magyarország támogatása a gazdaság átalakítására, határon átnyúló együttműködési program, Poland–Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy, Phare, Cross-Border Cooperation, CBC) kezdeményezést. Az ebben foglalt problémakörök meghatározásánál szem előtt tartották, hogy a programban a határ menti és a nem határ menti térségek egyaránt jelen legyenek és képviseljék érdekeiket. Így az Interreg kezdeményezés az egész kontinensre kiterjedt, és tevékenységét kibővítvé a közép-európai régióra fókuszált. Megalakult a Tacis CBC (Technikai segítségnyújtás a Független Államok Közösségének, Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States) program. Ennek feladata a Szovjetunió szomszédságában lévő országok támogatása volt, amelyeket a hidegháború alatt különböző erősségű gazdasági kapcsolatok fűztek a felbomlott államhoz, és megszűnését követően üzleti

bevételre már nem számíthattak. *"A MEDA (a Földközi-tenger menti nem EU-tag országokban), valamint a CARDS (a Nyugat-Balkán országainak) programok szintén tartalmaznak olyan lehetőségeket, amelyeken keresztül a határon átnyúló együttműködések támogathatóak."* (CZIMRE, 2003 p. 44.). Továbbá az Európai Határmenti Régiók Szövetségének a LACE (Kapcsolat, támogatás és együttműködés az európai határregiók számára, Linkage, Assistance and Cooperation for the European Border Regions) projektjei támogatták az eltérő gazdasági fejlettségi szinten álló országok határregióit annak érdekében, hogy a gyors információáramlás kedvező hatással legyen a fejlődésükre (CZIMRE, 2003).

2.2. Az Interreg közösségi kezdeményezés története

2.2.1. Interreg 0 közösségi kezdeményezés (1988–1989): Kísérleti időszak

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA; European Regional Development Fund, ERDF) finanszírozása alapján (10. cikk) 14 kísérleti projekt részesült támogatásban. A résztvevő hat tagállam (Európai Gazdasági Közösség alapító országai) összesen 21 millió euró támogatásban részesültek. A soron következő periódusban a projektek rendelkezésére álló forrásösszegekhez hasonlítva ez az összeg relatíve is alacsonynak mondható, viszont a sikeres megvalósítás előfeltétele volt annak, hogy az Interreg I program 1990 és 1993 között bevezetésre kerüljön. Az Interreg 0 lehetővé tette, hogy azok a határ mentén elhelyezkedő régiók, amelyek korábban periférikus helyzetet foglaltak el, egy új területi szemléletmódot alapul véve az elhelyezkedésük sajátosságait és adottságait kihasználhassák. Az Interreg 0 program keretein belül a helyi és a regionális szereplők működtek együtt az áruk, az emberek, a tőke és a szolgáltatások zökkenőmentes áramlásának elősegítésében. Ennek keretein belül a résztvevők hasonlóképpen hozzájárultak az európai integráció elősegítéséhez, mint az országok.

A programok által lefedett területek meghatározásakor szem előtt kellett tartani, hogy az EU-12 külső határain megvalósítható együttműködésekre eltérő jogszabályok vonatkoztak, amelyekhez alkalmazkodniuk kellett a résztvevőknek. A támogatott területek egységét a NUTS 3 (Statistikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája, Nomenclature Commune des Unités Territoriales Statistiques) régiók szárazföldi vagy tengeri határokkal elválasztott területei képezték, amelyek elsősorban szárazföldi határokat foglaltak magukba. Kivételként említhető Korzika és Szardínia, Kent/Nord-Pas de Calais, illetve a dániai Storstrøm és Fyn.

2.2.2. *Az Interreg I közösségi kezdeményezés (1990–1993)*

Az Interreg kezdeményezés létrehozása és első periódusa nagy jelentőséggel bírt a nemzetközi kapcsolatok intenzívebbé tétele és az integrációs folyamatok elmélyítése, illetve a határon átnyúló kapcsolatok erősítése szempontjából az Európai Unión belül.

Akárcsak az Interreg 0 esetén (2.2.1. *részfejezet*), a projektek megvalósításához szükséges forrást az Európai Regionális Fejlesztési Alap biztosította, melybe helyi, regionális és országos szinten is beleegyeztek a résztvevő országok. A tagállamoknak 50%-os társfinanszírozással kellett hozzájárulniuk az anyagi háttér megteremtéséhez (CZIMRE, 2003).

Az első periódus során harmincegy operatív programon belül három csoportot határoztak meg. Az Európai Unió külső és belső határait magába foglaló operatív programok kerültek az első csoportba; a gazdaságilag elmaradott és alacsonyabb mutatókkal rendelkező régiók a második csoportba tartoztak; míg a harmadik csoportot az *"EU sarok"* (CZIMRE, 2003. p. 44.) régiói jelentették. Utóbbi csoportba azok a régiók tartoztak, amelyek korábban részt vettek már regionális szintű határon átnyúló együttműködésekben és tapasztalatokkal rendelkeztek (lentől felfele – bottom up – programok, vagy fentről lefelé – top-down – programok).

A projektek által felölelt problémakörökről elmondható, hogy a közlekedés, az ipar és a turizmus, illetve a kommunikáció témaköreibe tartozó projektek valósultak meg legnagyobb számban. A fenntartható fejlődés és a vidékfejlesztés alacsony számú projekt tárgyát képezték. Összesen 1082 millió eurós európai uniós támogatás került kiosztásra a résztvevő partnerek között.

2.2.3. *Az Interreg II közösségi kezdeményezés (1994–1999)*

Az Interreg I keretein belül megvalósult projektek jól teljesítettek. Így az Európa Tanács az 1992-ben megrendezésre került edinburgh-i tanácskozáson kihirdette, hogy a közösségi kezdeményezés 1994–1999-es periódusa alatt megnövelt anyagi támogatásban részesül, ezzel is elősegítve a határ menti együttműködések további támogatását. Az Interreg II kezdeményezés során három fejlesztési irányt határoztak meg, melyek a következők voltak:

1. Az Interreg IIA volt a legnagyobb projektszámmal és forrásösszeggel rendelkező irány, amely a határ menti együttműködésekre összpontosított. 2565 millió euró állt a résztvevők rendelkezésére. Új finanszírozási témaköröket fogalmaztak meg: *"egészségügy, nyelvoktatás, kultúra, infrastrukturális fejlesztés, közellátás terén folytatott együttműködések támogatása"*

(víz-, gáz-, áramszolgáltatás, szennyvízkezelés), határon átnyúló területi tervezés" (CZIMRE, 2003 p. 46.).

2. Az Interreg IIB keretein belül megvalósult projektekkel egyes energiahálózatokat fejlesztettek 550 millió euró forrás felhasználásával.

3. Az Interreg IIC 1996-ban, a költségvetési ciklus kezdetéhez képest 2 évvel később jött létre. 413 millió euró forrásból az interregionális együttműködések támogatása vált elérhetővé.

2.2.4. *Interreg III (2000–2006)*

A korábbi periódusokhoz képest megnövelt forrásösszeg, 4,75 milliárd euró állt a résztvevő országok rendelkezésére, amely az ERFA 2,2%-át jelentette a 2000 és 2006 közötti költségvetési ciklusban. Az Interreg II projektjeihez hasonlóan 3 fejlesztési irányt jelöltek ki.

1. Az Interreg IIIA az Interreg I és az Interreg IIA keretein belül végzett tevékenység – határ menti együttműködések segítése – folytatását tűzte ki célul.

2. Az Interreg IIIB célkitűzésében módosítás történt. A transznacionális együttműködést támogatta az országok és az egyes régiók között, mely fókuszterülete a térségi tervezés volt. A korábban az Interreg IIC-hez tartozó területek kerültek át ide.

3. Az Interreg IIIC-ben új fejlesztési irányokat határoztak meg. A RECITE és az Ecos-Ouverture programokra jellemző problémamegoldó módszereket és eszközöket igyekeztek alkalmazni a résztvevő országok (CZIMRE, 2003).

2.2.5. *Interreg IV (2007–2013)*

Az Interreg IV periódus során továbbra is célul tűzték ki a projektek megvalósításánál alkalmazott ötletek, eszközök és az információ áramlásának a megkönnyítését, illetve a régiók közötti együttműködés ösztönzését. A 7,8 milliárd eurónyi rendelkezésre álló forrásból szintén 3 irányzatot támogattak.

1. Az Interreg IVA továbbra is a határon átnyúló együttműködésekkel foglalkozó projekteket foglalta magába. Elsődleges célkitűzése a vállalkozásösztönzés volt, ezen belül is a turizmus, a kultúra, a határon átnyúló kereskedelem és a KKV-k fejlesztése. „*Emellett a természeti erőforrások közös kezelésének ösztönzése, a városi és a falusi térségek közötti kapcsolatépítés támogatása, a közlekedési és a kommunikációs hálózatokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, a közös infrastruktúra-használat feltételeinek a javítása, illetve az adminisztrációs, foglalkoztatási és esélyegyenlőségi együttműködés. Az ötvenkét projekt megvalósítását 5,6 milliárd euróval támogatták*” (KONKOLY, 2020)

2. Az Interreg IVB tématerülethez továbbra is a transznacionális együttműködések tartoztak. Megvalósításukra az ERFA 1,8 milliárd eurót különített el. Tizenhárom program valósult meg, amelyek során együttműködési régiókat határoztak meg (például az Alpok, a Földközi-tenger térsége vagy a Balti-tenger menti országok).

3. Az Interreg IVC az interregionális együttműködés projektjeit (204) tartalmazta. 445 millió euró állt a résztvevők rendelkezésére, amelyet az Európai Unió 27 tagállama mellett Izland, Norvégia és Svájc jelentette. Célkitűzésük a partnerek tapasztalatcseréjének az erősítése volt (SÜLI-ZAKAR, 2004; BUISKOOL ET AL., 2010).

2.2.6. *Interreg V (2014–2020)*

Az Interreg V program elsődleges célja az intelligens és fenntartható növekedés elősegítése, illetve egy multikulturális és befogadó társadalom létrejöttének ösztönzése volt, amellyel az utóbbi évtizedek egyre inkább előtérbe került problémáira igyekeztek válaszokat adni. Az Interreg V az Európa 2020 stratégiához szorosan kapcsolódik, és tizenegy tematikus prioritást, továbbá 100 programot foglal magába (2.3. *alfejezet*).

2.3. **Az Interreg V közösségi kezdeményezés elméleti háttere**

Annak érdekében, hogy az Európai Unió valamennyi területének fejlesztése gördülékenyen menjen, az Európai Regionális Fejlesztési Alap összesen 10,1 milliárd euró forrásösszeget különített el a határon átnyúló, transznacionális és régiók közötti együttműködésekre (INTERNET 1; INTERNET 2). A megvalósult projektek feladata az volt, hogy ösztönözzék a régiók közötti tapasztalatcserét a meghatározott témák és prioritások témakörein belül. Serkentsék a kapcsolatot a városi és a vidéki területek között, a megvalósult jó gyakorlatokról tanulmányokat készítsenek, valamint tapasztalatcsere révén tovább erősítsék a kohéziót.

Az Európa 2020 stratégia részét képező Interreg V program céljaként az intelligens környezet építését, a növekedés fenntarthatóbbá tételét és az elfogadó társadalom ösztönzését nevezték meg. A meghatározott tizenegy tematikus prioritás igazodik az Európai Bizottság által kiemelt európai uniós célokhoz, melyekhez a program el kívánt jutni 2020-ig (INTERNET 3).

Az Interreg V közösségi kezdeményezést 3 programkategóriára osztották fel:

1. Interreg VA– Határon átnyúló közösségi kezdeményezések (60 program);
2. Interreg VB – Transznacionális közösségi kezdeményezések (15 program);
3. Interreg VC – Interregionális közösségi kezdeményezések (4 program).

A megvalósult programok közül 60 az Interreg VA irányvonalába tartozott. Feladatuk szerint ezek támogatták a helyi és a regionális érdekeket, illetve a földrajzi közelségre építve segítették a határon átnyúló régiók összekapcsolását. A programok szorosan kapcsolódtak a megfelelő közlekedési lehetőségekhez, az egészségügyi és a szociális szolgáltatásokhoz, a környezetvédelmi kérdésekhez, illetve a vállalkozásfejlesztés kérdésköréhez (INTERNET 4).

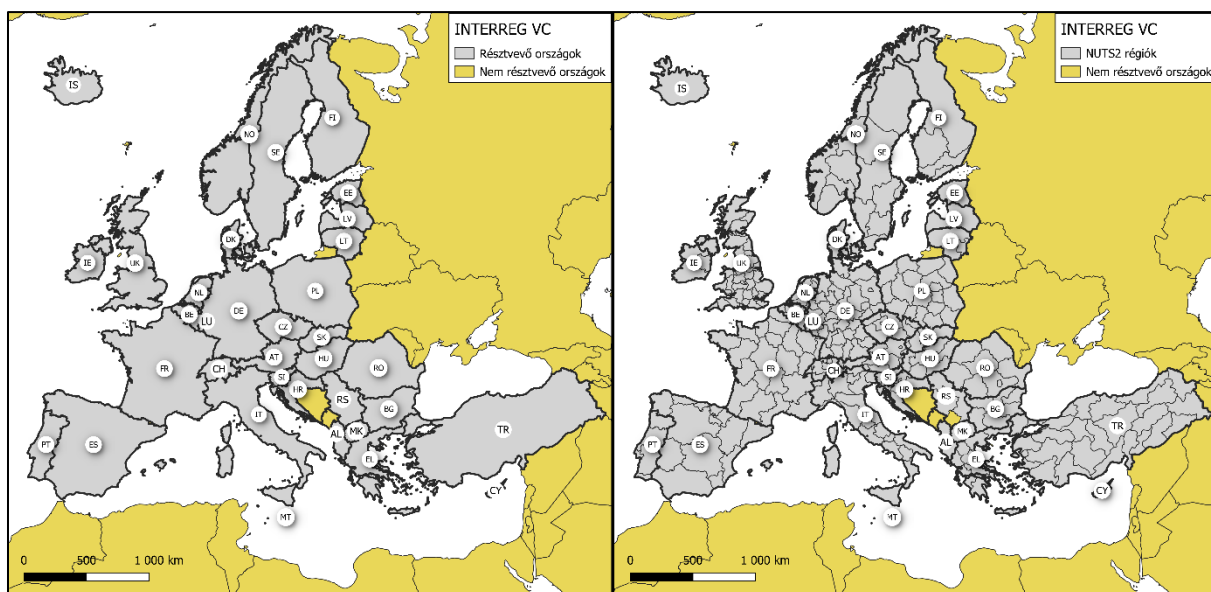
Az Interreg V transznacionális együttműködéseket támogató programjának, vagyis az Interreg VB-nek az volt a célja, hogy a keretein belül megvalósult 15 programnak köszönhetően javuljon a régiók közötti együttműködés. Ezáltal előmozduljon a régiók fejlődése, ösztönözze a kormányzati struktúrák kialakítását, illetve a cselekvési tervek kidolgozását. Olyan témákkal kapcsolatos projektekre jelentkezhetek a résztvevők, mint például városfejlesztés, telekommunikáció, környezetvédelem, innováció és akadálymentesítési támogatások. Fontossága többek között abban rejlik, hogy a transznacionális fejlesztésnek egyedi színterét hozta létre Európában, mely kihasználásával a résztvevők a programok prioritásainak megfelelően összehangolt stratégiai válaszokat tudnak adni (INTERNET 5).

A pályamunka tárgyát az Interreg VC keretein belül megvalósult pályázatok képezik, melyek általános jellemzőiről a *4.1. alfejezetben* részletes információkat közlök.

3. Alkalmazott anyag és módszer

3.1. A mintaterület bemutatása

Annak érdekében, hogy az Európai Unió valamennyi NUTS 2 szintű régiója élhessen a tapasztalatok és gyakorlatok cseréjének lehetőségével, a régiók közötti együttműködési programok az egész Európai Unióra kiterjedtek/kiterjednek. Az interregionális együttműködési programok (Interreg Europe, URBACT III, ESPON 2020) mintaterületét (1. ábra) az Európai Unió 28 tagállama (az Egyesült Királysággal együtt), valamint Albánia, Izland, Norvégia, Svájc, Szerbia és Törökország alkották. A számításokat és a kapott értékek ábrázolását országos és NUTS 2 régió szinten végeztem el. Az Európai Unió az összehangolt adatgyűjtés érdekében 1998-ban létrehozta az Európai Közösségek Statisztikai Hivatalát (Eurostat). A négy szintű rendszer felosztása az adott területen élők létszáma alapján történik. A NUTS 0 szintként az országokat határozták meg, majd lakosságszám alapján NUTS 1 (3 millió–7 millió fő), NUTS 2 (800 ezer–3 millió fő) és NUTS 3 (150 ezer–800 ezer fő) szintű régiókra tagolódnak a vizsgált területek (INTERNET 6; INTERNET 7; INTERNET 8).

1. ábra. Az elemzésbe bevont országok (bal oldal) és azok NUTS 2 szintű felosztása (jobb oldal). AL: Albánia, AT: Ausztria, BE: Belgium, BG: Bulgária, CY: Ciprus, CH: Svájc, CZ: Csehország, DE: Németország, DK: Dánia, EE: Észtország, EL: Görögország, ES: Spanyolország, FI: Finnország, FR: Franciaország, HR: Horvátország, HU: Magyarország, IE: Írország, IS: Izland, IT: Olaszország, LT: Lettország, LU: Luxemburg, LV: Litvánia, MT: Málta, NL: Hollandia, NO: Norvégia, PL: Lengyelország, PT: Portugália, RO: Románia, RS: Szerbia, SE: Svédország, SK: Szlovákia, SI: Szlovénia, TR: Törökország, UK: Egyesült Királyság. (Saját szerkesztés az INTERNET 1 adatainak felhasználásával.)

3.2. Felhasznált adatbázisok és szoftverek

A kutatás során a projektek országok szerinti megoszlásának és a források eloszlásának vizsgálata után az eredmények térképi ábrázolásához és a kirajzolódó térbeli mintázatok megjelenítéséhez geoinformatikai eszközöket használtam. Törekedtem a témával foglalkozó szakirodalom minél teljesebb körű feltárására. Akárcsak a korábbi anyagok készítése során, most is azzal a problémával szembesültem, hogy a forrásadottságok korlátozottak.

Első lépésként az Európai Unió által üzemeltetett keep.eu adatbázisból (INTERNET 1) letöltöttem az Interreg VC lezárt projektjeinek adatait, melyeket Microsoft Excel táblázatban kezeltem (1. táblázat).

1. táblázat. A pályázatok adatait tároló adattábla szerkezetének bemutatása az ACPA (Adapting European Cities to Population Ageing) pályázaton keresztül. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az adattábla mezői	Projektek adatai
<i>Pályázat nevének rövidítése</i>	ACPA
<i>Téma</i>	Demográfiai vált. és bevándorlás
<i>Teljes összeg (€)</i>	248972
<i>ERDF támogatás (€)</i>	203585
<i>Partnerek száma (db)</i>	4
<i>Vezető partner: város</i>	Rotterdam
<i>Vezető partner: régió</i>	Zuid-Holland
<i>Vezető partner: ország</i>	Hollandia
<i>Vezető projekt partner</i>	ECORYS
<i>1. partner: város</i>	Madrid
<i>1. partner: régió</i>	Comunidad de Madrid
<i>1. partner: ország</i>	Spanyolország
<i>1. projekt partner</i>	Ecorys Espana Lyda
<i>2. partner: város</i>	Birmingham
<i>2. partner: régió</i>	West Midlands
<i>2. partner: ország</i>	Egyesült Királyság
<i>2. projekt partner</i>	Ecorys Ltd.
<i>3. partner: város</i>	Stockholm
<i>3. partner: régió</i>	Stockholm
<i>3. partner: ország</i>	Svédország
<i>3. projekt partner</i>	Nordregio

Az Interreg 2014–2020-as költségvetési ciklus régiók közötti együttműködését az Interreg Europe (258), az URBACT III (81), az ESPON 2020 (65) és az INTERACT III pályázatai alkották. Az adatbázisba feltöltött 32674 szöveges és 5428 numerikus adat között szerepel például a projektek hivatalos neve és rövidítése, a prioritása, a rendelkezésre álló források összege, illetve a résztvevők adatai. A résztvevő országokat az Európai Unió 28 tagállama (az Egyesült Királysággal együtt), valamint Albánia, Izland, Norvégia, Svájc, Szerbia és Törökország alkották. Összesen 333 NUTS 2 alkotja ezeket az országokat, melyek közül 288 régió vett részt legalább egy pályázatban. Az adatbázis kiépítését követően számítások és lekérdezések során listába gyűjtöttem azokat az országokat és NUTS 2 szintű régiókat, amelyek vezető partnerként vagy résztvevőként jelentek meg a pályázatokban.

Az Interreg interregionális együttműködések 2007–2013 közötti periódusának a vizsgálatakor matematikai-statisztikai mutatók (többek között az egy főre jutó támogatás összegét, a Hoover-indexet és a duálmutatót) alkalmazását tűztem ki célul (2. ábra). A Hoover-index széles körben használt területi egyenlőtlenségi mutató, amely kiszámításával két mennyiségi ismerv területi megoszlásának egyezését vagy eltérését kapjuk meg. Eredményeként megállapíthatjuk, hogy a vizsgálat tárgyát képező mennyiségek hány százalékának átcsoportosítására lenne szükség ahhoz, hogy annak megoszlása a másik értékcsoporthal azonossá váljon. A százalékban megadott eredmény értékkészlete 0 és száz közé esik, ahol a nagyobb érték egyenes arányosságban van az egyenlőtlenség mértékével (INTERNET 9; NEMES-NAGY 2020). A Hoover-index kiszámításához először is összegeztem minden egyes résztvevő ország esetében az általuk felhasznált összeget, majd kiszámoltam azok arányát a teljes összeghez viszonyítva. Ezekből az összegekből egyenként kivontam a résztvevő országok lakosságszámának az országok teljes lakosságszámához (2014-es érték) viszonyított arányát, amelyből abszolút értéket képeztem (INTERNET 10). Végül összegeztem a kapott értékeket és elosztottam kettővel.

$$H = \frac{\sum_{i=1}^n |x_i - y_i|}{2}$$

2. ábra. A Hoover-index képlete, ahol az x_i = i régió részesedése x nem fajlagos mutatóból; y_i = i régió részesedése y nem fajlagos mutatóból (NEMES NAGY J., 2020)

A statisztikai adatok nem megfelelő térbeli és tematikus részletezettségéből fakadóan nem sikerült elvégezni a számításokat, így a területhez és népességszámhoz kapcsolódó mutatók kimaradtak a vizsgálatból. Ezzel szemben a 2014–2020-as periódusból korlátozottan

rendelkezésre állnak területi adatok az Interreg Europe és az URBACT III pályázatok esetében, melyekből különböző mutatókat (pl. szórás, terjedelem és támogatás értéke/egy főre jutó GDP értéke) számítottam ki. Általánosságban elmondható, hogy a kutatás során az adatok területi eloszlásának vizsgálata mellett a résztvevő országok aktivitásának és a pályázati támogatások összegének elemzésére helyeztem a hangsúlyt.

A térképek alapját az Eurostat honlapján található GISCO (Geographical Information and Maps) adatbázis szolgáltatta. Az alaptérképet jelentő országokat az Országok, 2016 – Közigazgatási egységek (Countries, 2016 – Administrative Units – Dataset) (INTERNET 11) adatbázisból nyertem, míg a NUTS 2 régiók a Statisztikai területi egységek nevezéktana (NUTS) 2013 (Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) 2013 – Statistical Units – Dataset) (INTERNET 12) forrásból származnak. A rétegek vetületét WGS84 Pseudo Mercator referencia rendszerben adták meg. Mivel az Eurostat munkatársai a két tematikus réteget különböző léptékű és tematikájú alapadatok felhasználásával állították elő, a térképi elemosztályok nincsenek teljes mértékben fedésben egymással. Ez a probléma elsősorban az országhatárok mentén vehető észre.

A tematikus térképek vektoros rétegeinek attribútumait a szín- és/vagy szimbólumátmenetes (Graduated) jelkulcstípussal ábrázoltam. A szín- és/vagy szimbólumátmenetes jelkulcstípus esetén a numerikus attribútumértékekhez előzetesen beállított stílusnak megfelelően jelennek meg az elemek a térképen. A felhasználó igényeinek megfelelően paraméterezhető, hogy az attribútumtáblából kiválasztott adatmező értékeit hány osztályra bontsa fel a szoftver, és milyen matematikai módszer alapján ábrázolja azokat. A pályamunkában a természetes törés (Natural breaks) osztályozási eljárást alkalmaztam. Ez azt jelenti, hogy a szoftver megvizsgálja az adatsort, és olyan csoportokat hoz létre, amelyekben a lehető legkisebb a szórás, és a nagyobb eltérések mentén hozza létre a csoporthatárokat.

4. Eredmények bemutatása

4.1. Az Interreg VC általános jellemzői

Az Interreg VC projektcsoportjait 4 prioritás mentén határozták meg, melyek a következők voltak (INTERNET 2):

1. Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció;
2. Kis- és középvállalkozások versenyképessége;
3. Alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság;
4. Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság.

A projektek megvalósítása két szakaszban történt. Az első forduló során szakpolitikai tapasztalatokat cseréltek a résztvevő partnerek, és a tapasztalatok mentén előkészítették a közös projektjük megvalósításához szükséges eszközöket. Akcióterveket dolgoztak ki olyan tapasztalatcserét támogató találkozók során, melyekre sok esetben az érdekelt helyi csoportokat is meghívták a résztvevők. A második szakasz a megvalósításról szólt, melyre 2-3 év állt rendelkezésre. Az eredményeket folyamatosan monitorozták és pilottevékenységeket végeztek.

Az Interreg IVC 204 pályázatának 2 prioritáson – az innovációs és a tudásalapú gazdaság, ill. a környezetvédelem és a kockázatmegelőzés – és azon belül témákon (összesen 10) alapuló felosztása után módszertani változás történt a 2014–2020-as periódusban. Az Interreg VC 3 projektcsoportjának összesen 378 pályázatát téma alapján 36 csoportra osztották fel, melyeket az említett 4 prioritás mentén határozták meg (2. táblázat). A legnagyobb projektszámmal rendelkező témák: a közlekedési kapcsolatok javítása (55), a városfejlesztés (50), illetve a regionális tervezés és fejlesztés (39) voltak. Ezek a csökkenő elemszámú másik 9 témakörrel együtt a pályázatok több mint 75%-át tették ki. Hat témakör esetében fordult elő, hogy csak egy-egy projektből álltak.

Pályázatonként 1-2 millió euró forrásösszeg folyósítására számíthattak a résztvevők. Igaz, a témakörök egymáshoz képest a projektek számának megfelelően azonos mértékű támogatásban részesültek, viszont a valóságban az egyes pályázatokban felhasználható támogatások összege nem volt egyenlő, illetve a partnerek számára se azonos összegek kerültek folyósításra. Függetlenül a résztvevő partnerek számától a rendelkezésre álló forrásösszeget elsősorban a megoldandó probléma jellege befolyásolta.

2. táblázat. Projektek száma téma (Theme) alapján. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Téma (zárójelben a projektek száma)	Interreg Europe	URBACT III	ESPON 2020
<i>A közlekedési kapcsolatok javítása (1)</i>	1	0	0
<i>A talaj és a levegő minősége (1)</i>	1	0	0
<i>A természeti erőforrások fenntartható kezelése (9)</i>	6	0	3
<i>Demográfiai változások és bevándorlás (2)</i>	0	1	1
<i>Egészségügyi és szociális szolgáltatások (7)</i>	6	0	1
<i>Éghajlatváltozás és biológiai sokszínűség (17)</i>	14	3	0
<i>Energiahatékonyság (10)</i>	9	0	1
<i>Építés és felújítás (2)</i>	1	1	0
<i>Értékelési rendszerek és eredmények (6)</i>	1	0	5
<i>Hagyományos energiaforrások (1)</i>	1	0	0
<i>Hulladék és szennyezés (18)</i>	12	4	2
<i>IKT és a digitális társadalom (3)</i>	2	0	1
<i>Infrastruktúra (3)</i>	3	0	0
<i>Innovációs kapacitás és figyelemfelhívás (3)</i>	3	0	0
<i>Intézményi együttműködés és együttműködési hálózatok (13)</i>	3	8	2
<i>KKV-k és vállalkozói szellem (39)</i>	37	0	2
<i>Klaszterring és gazdasági együttműködés (26)</i>	22	4	0
<i>Közlekedés és mobilitás (3)</i>	2	0	1
<i>Kulturális örökség és művészetek (23)</i>	21	1	1
<i>Megújuló energia (13)</i>	13	0	0
<i>Mezőgazdaság, halászat és erdészet (9)</i>	8	1	0
<i>Multimodális szállítás (1)</i>	1	0	0
<i>Munkaerőpiac és foglalkoztatás (6)</i>	0	4	2
<i>Oktatás és képzés (2)</i>	0	2	0
<i>Part menti gazdálkodás és tengerészeti problémák (1)</i>	0	0	1
<i>Regionális tervezés és fejlesztés (50)</i>	33	2	15
<i>Társadalmi befogadás és esélyegyenlőség (5)</i>	2	3	0
<i>Természeti és az ember által okozott fenyegetések és kockázatok kezelése (1)</i>	0	0	1
<i>Tudás- és technológiatranszfer (9)</i>	7	1	1
<i>Turizmus (3)</i>	3	0	0
<i>Új termékek és szolgáltatások (10)</i>	8	1	1
<i>Városfejlesztés (55)</i>	12	39	4
<i>Vidék és periféria fejlődése (12)</i>	12	0	0
<i>Vízgazdálkodás (3)</i>	3	0	0
<i>Víziutak, tavak és folyók (2)</i>	2	0	0
<i>Zöld technológiák (9)</i>	9	0	0
Összes pályázat	258	78	45

A következő kérdések merültek fel ezzel kapcsolatban. Mennyi költséget jelent a kívánt állapot elérése? Elméleti vagy gyakorlati síkon szükséges intézkedni? Ezeket milyen

eszközökkel tudják elérni és mennyibe kerülnek? Milyen fejlettségi szinten állnak az államok az adott területen? Hány szakember bevonásával tudják sikerre vinni a projektet? Ezen kérdések megválaszolása során jött létre a végső felosztása az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásának (1. melléklet).

A legtöbb Interreg Europe pályázat (37) a *KKV-k és vállalkozói szellem* témakörébe tartozott. Ezek a projektek a multinacionális cégekkel vívott küzdelmekben nyújtottak segítséget a regionális szervezeteknek. A vállalkozások helyi, regionális támogatását tartották kulcsfontosságúnak, illetve az általuk használt technológiák fejlesztését. 2007 előtt, amikor javában zajlottak a pályázati kiírások, az ipar 4.0 fogalom nem terjedt még el a köztudatban. Így az erre felkészítő projektekkel nem lehetett találkozni. Az viszont elmondható, hogy a munkafolyamatok gépesítése, így a vállalatok, illetve a kis- és középvállalkozások versenyképesebbé tétele állandó témája volt ennek a témakörnek (INTERNET 1).

Az URBACT III témacsoportban a partnerek között kiugróan nagy érdeklődésre számot tartó *Városfejlesztés* témakör programjainak (39) az elsődleges célja a fenntartható és integrált városfejlesztés elősegítése volt. Idetartozott a városok felkészítése a 21. század kihívásaira, a tudás építése és megosztása, a szakpolitikák tervezése és azok megvalósítása, a városi szakpolitikák és a jó gyakorlatok tervezésének javítása, illetve az integrált és fenntartható városi stratégiák és intézkedések hatékony megvalósításának a támogatása (EUROPEAN COMMISSION, 2015).

Az ESPON 2020 témacsoporton belül a legmagasabb projektszámmal (15) rendelkező *Regionális tervezés és fejlesztés* témakör magába foglalja többek között a vidéki munkanélküliség, az elvándorlás, a nagyvárosba költözés és a munkahelyteremtés kérdéskörét, a minőségi oktatás mindenki számára elérhetővé tételét, az idősödő európai polgárok egy részének munkaerőpiacra történő visszavezetését, illetve a bevándorlók munkába állásának elősegítését, így a munkaerőhiány mérséklését (INTERNET 1; INTERNET 13).

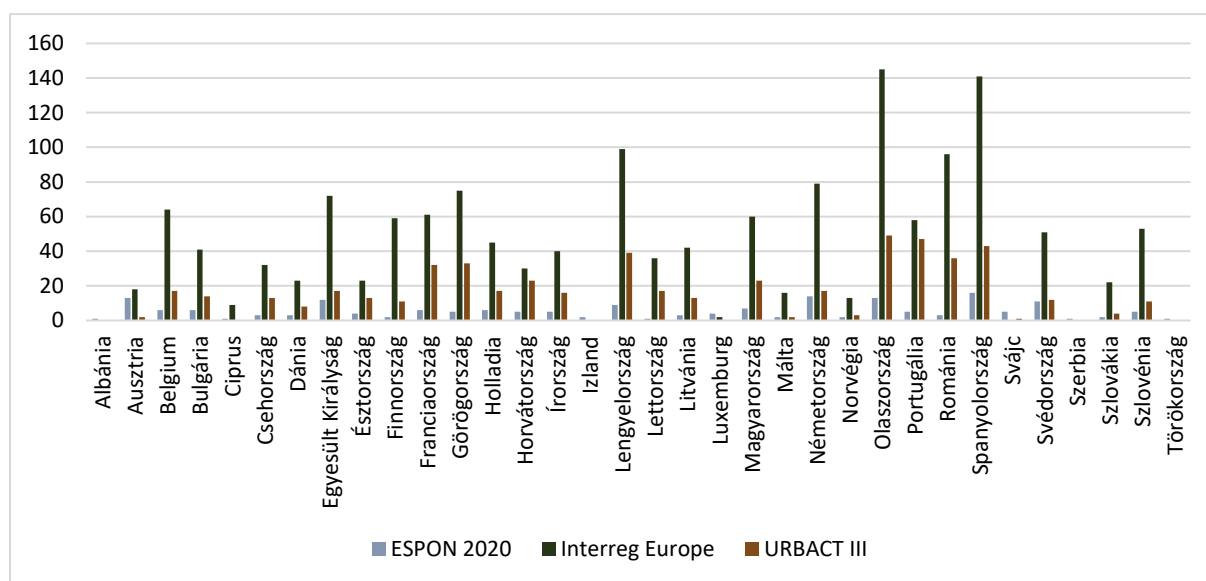
Az INTERRACT III pályázatairól adatok a pályamunka készítése során sajnos nem álltak rendelkezésre (INTERNET 1).

4.2. A résztvevők száma

Egy-egy projektben az országok több résztvevővel is szerepelhettek, ami elsősorban attól függött, hogy az ország mindennapjaiban mennyire hangsúlyosan van jelen a projekt által érintett problémakör. A projekteket minden esetben egy vezető partner irányította, akik a támogatásból leginkább részesültek.

Az átlagos partneraktivitás az Interreg Europe pályázatokban 8 résztvevő, az URBACT III esetében 9 résztvevő, míg az az ESPON 2020 vonatkozásában 6 résztvevő volt, tehát elmondható, hogy hasonló mértékben fordultak elő kiugróan magas és alacsony létszámú projektek az egyes projektcsoportokon belül.

Az Interreg Europe 258 pályázata (2. táblázat) közül a legkisebb létszámúak 5 résztvevő partnerrel rendelkeztek, míg a legnagyobb SMARTY (Smart SMEs for Industry 4.0) projekt volt 13 résztvevő partnerrel. Az URBACT III City-as-a-Startup nevű pályázata 4 partnerrel a legkisebb aktivitásúnak számított, illetve 5 pályázat is a legmagasabb, 12 partnerrel működött (AGRI-URBAN, CityMobilNet, Gen-Y City, INTERACTIVE CITIES, Procure) (INTERNET 1). Az ESPON 2020 keretein belül megvalósult COMPASS (Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe) projekt 23 partnerrel a legnépesebb kezdeményezésnek számított. Egyedülálló módon 4 olyan projekt is megvalósult, amelyek egy partnerrel bonyolították le a különböző munkafolyamatokat. Fontos megjegyezni, hogy ők a számításaimban vezető partnerekként jelennek meg.

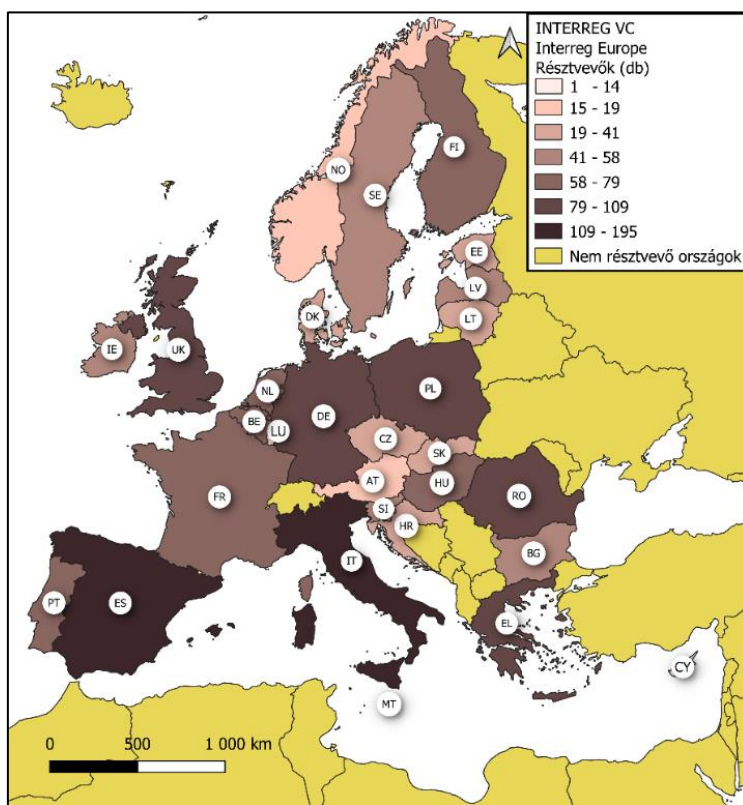
3. ábra. A résztvevő országok pályázati aktivitása. A függőleges tengely a projektek számát adja meg. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

A 3. ábrán láthatjuk az Interreg Europe (IE, 258), az URBACT III (78) és az ESPON 2020 (45) projektekben résztvevő országok pályázati aktivitását. A legalacsonyabb pályázati részvételt elsősorban a nem európai uniós államok részéről tapasztalhatjuk. Ezeknek az országoknak a bevonása kísérleti jelleggel történt elsősorban az ESPON 2020 pályázataiba. Albánia, Szerbia és Törökország (1–1 pályázat), Izland (2 pályázat), továbbá Norvégia a 2007–

2013-as periódushoz hasonlóan alacsony aktivitással vett részt mindhárom programcsoportban (IE: 13 projekt, URBACT III: 3 projekt, ESPON 2020: 2 projekt). Európa gazdaságilag egyik legfejlettebb országa Luxemburg a 2007–2013-as periódushoz hasonlóan szintén alacsony aktivitással jelent meg (IE: 2 projekt, ESPON 2020: 4 projekt) (KONKOLY, 2020).

A legaktívabb államok Olaszország (IE: 145 projekt, URBACT III: 49, ESPON 2020 13 projekt) és Spanyolország (IE: 141 projekt, URBACT III: 43, ESPON 2020 16 projekt) voltak. Emellett fontos felhívni a figyelmet Németország, Lengyelország, Románia és az Egyesült Királyság kiemelt szerepére.

Magyarország az URBACT III és az ESPON 2020 pályázatainak esetében a 8. legaktívabb országgént szerepelt, az Interreg Europe pályázatok vonatkozásában pedig a 10. volt.

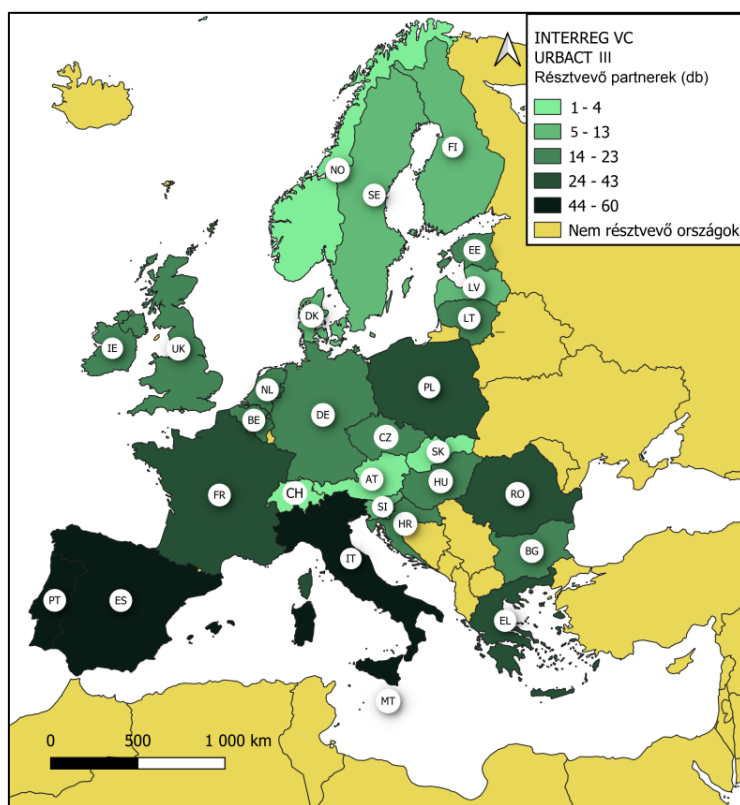

4. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az Interreg Europe pályázataiban. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az Interreg Europe 258 megvalósult pályázatában az Európai Unió 28 tagállama és Norvégia 1813 résztvevője (vezetőpartner, illetve partner) dolgozott együtt (4. ábra). Olaszország (145 projekt, 195 résztvevő) és Spanyolország (141 projekt, 193 résztvevő) jelentek meg 100 feletti projektszámmal. Lengyelországgal (99 projekt, 109 résztvevő), Romániával (96 projekt, 107 résztvevő), Németországgal (79 projekt, 90 résztvevő) és Görögországgal (75 projekt, 93 résztvevő) együtt a résztvevők több mint 75%-át tették ki. A

legkisebb aktivitású államok Luxemburg (2 projekt), Ciprus (9 projekt), Norvégia (13 projekt, 15 résztvevő), Málta (16 projekt, 18 résztvevő) és Ausztria voltak (18 projekt, 19 résztvevő). Magyarország 60 projektben 69 résztvevővel jelent meg a közös munkában. Így Kelet-Közép-Európa 3. legaktívabb országa lett Lengyelország és Románia után, és maga mögé utasította Ausztria mellett többek között Szlovéniát (53 projekt, 58 partner), Csehországot (32 projekt, 34 partner) és Szlovákiát (22 projekt, 25 partner) is.

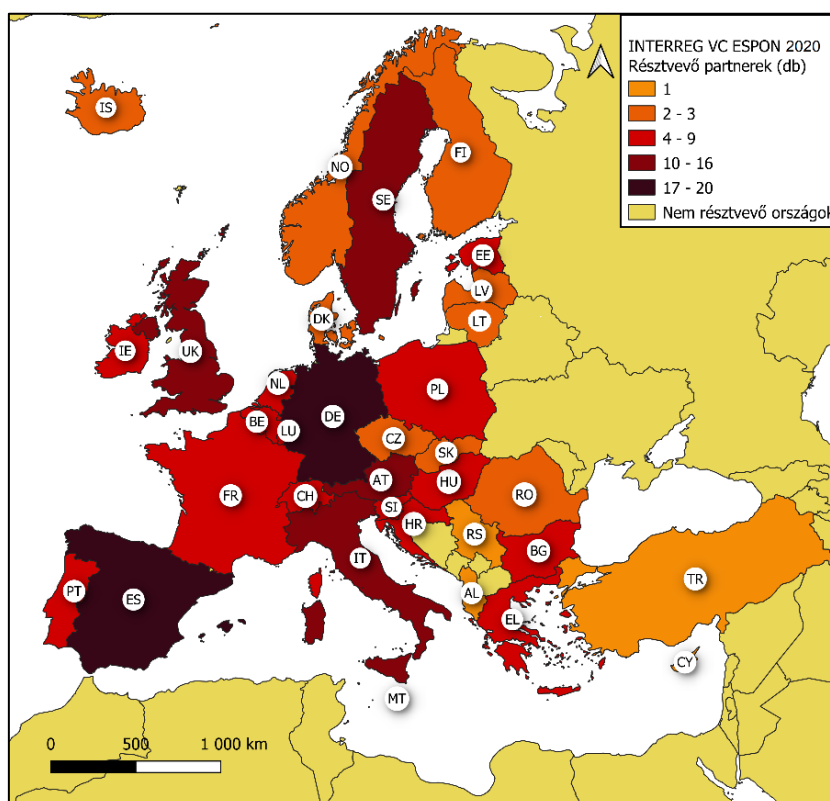
Az URBACT III 45 pályázatainak valamelyikében az Európai Unió 28 tagállama mellett Norvégia (1 projekt) és Svájc (1 projekt) 569 résztvevője cserélt gyakorlatot és osztották meg a tapasztalataikat egymással (5. ábra). Olaszország (49 projekt, 60 résztvevő), Portugália (47 projekt) és Spanyolország (43 projekt, 50 résztvevő) pályázati tevékenysége volt a legjelentősebb ebben a témacsoportban. Lengyelország (39 projekt, 43 résztvevő), Románia (36 projekt, 36 résztvevő) és Görögország (33 projekt, 36 résztvevő) aktív részvétele mellett Franciaország (32 projekt, 37 résztvevő) is 30 feletti projektszámmal büszkélkedhetett.

5. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az URBACT III pályázataiban. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

A sorban következő helyet Magyarország foglalta el 23 projekttel és azonos résztvevőszámmal. Svájc (1 projekt), Ausztria (2 projekt), Málta (2 projekt), Norvégia (3 projekt) és Szlovákia (4 projekt) kevesebb mint 5 projektben vettek részt, így ők lettek a legkevesbé aktív országok.

Egyedülálló módon az ESPON 2020 45 programjában az Európai Unió 28 tagállamán kívül Albánia, Izland, Norvégia, Szerbia, Svájc és Törökország is részt vettek (6. ábra). A legtöbb ESPON 2020 projektben Spanyolország (16 projekt, 20 résztvevő), Németország (14 projekt, 19 partner) és Olaszország (13 projekt, 16 partner) vettek részt. Az Egyesült Királyság (12 projekt, 14 partner), Svédország (11 projekt, 14 partner) és Lengyelország (9 projekt) hasonló mértékben képviseltették magukat. Magyarország 7 projektbe csatlakozott be, így a 8. legaktívabb ország volt a résztvevők között. Albánia, Ciprus, Lettország, Szerbia és Törökország 1-1 projektben vettek részt (INTERNET 1).

6. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az ESPON 2020 pályázataiban. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

4.3. A résztvevők megoszlása régiók szerint

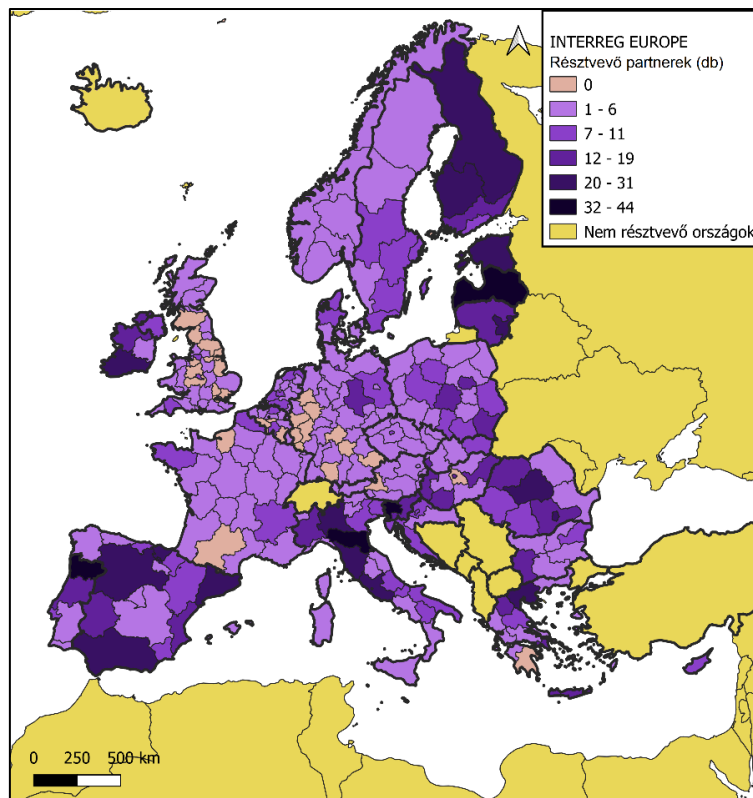
A pályázatokban az Európai Unió 28 tagállama, Albánia, Izland, Norvégia, Svájc, Szerbia és Törökország 333 NUTS 2 szintű régiója közül 288 vett részt legalább 1 projektben. Ez összesen 2588 partnert jelent. Megállapítható, hogy szinte a teljes kontinenst felölelte a program. A 7., 8. és 9. ábra mutatja a régiók szervezeteinek aktivitását a különböző pályázatokban.

Az Interreg Europe pályázatokban az Európai Unió 28 tagállama és Norvégia jelentek meg, így a 293 NUTS 2 régió közül 252 volt érdekelt legalább egy pályázatban (7. ábra). A

legtöbb Interreg Europe pályázat az olaszországi régiókat érintette (145 projekt), melyek közül Emilia-Romagna 38 projektnek, Lazio 23 projektnek, Toszkána 20 projektnek, Lombardia 20 projektnek, Piemonte pedig 14 projektnek adott otthont. Ezáltal kirajzolódik egy észak-olaszországi túlsúly, ami a részvételeket illeti. Spanyolország (141 projekt) legaktívabb NUTS 2 régiói Kasztília és León (29 projekt), Katalónia (28 projekt), Andalúzia (24 projekt) és Baszkföld (22 projekt) voltak. Lengyelország, mint a harmadik legaktívabb ország 99 pályázat megvalósításában vett részt, melyek közül 15 projektnek a Kárpátalja (Podkarpackie) régió, Varsó 13 projektnek, a Łódźi vajdaság pedig 12 projektnek adott otthont. Románia 96 projektje közül 25 a Közép-romániai fejlesztési régióban került megvalósításra. Németország 75 pályázatban vett részt. Negyvenegy NUTS 2 szintű régiója közül 10 nem volt érintett egyetlen pályázatban sem. A legaktívabb régiók Szász-Anhalt (13 projekt) és Brandenburg (7 projekt) voltak. Görögország a 6. legaktívabb országgént 75 pályázat megvalósításában közreműködött, melyek közül 25 Közép-Macedóniában zajlott le. Az Egyesült Királyság 72 projekt keretein belül dolgozott együtt egyéb résztvevőkkel, melyek során 37 NUTS 2 régiója közül 14 nem jelent meg egy pályázatban sem, így a projektek területi lefedettsége több mint 62%-os volt. A legproduktívabb régiók Nagy-Manchester (11 projekt), Nyugat-Midlands (7 projekt) és Devon (8 projekt) voltak (INTERNET 1).

Portugália 58 projektrészvétellel csupán a 12. legaktívabb ország volt. Érdemes megemlíteni, hogy 33 projekt megvalósítására a Norte régióban került sor, így lett az 5. legaktívabb NUTS 2 régió. A legtöbb pályázatban a szlovéniai Nyugat-Szlovénia (44 projekt) vett részt, amely a szlovéniai aktivitás 83%-át jelentette. A balti országok kimagasló helyzete abból fakad, hogy az alacsony lakosságszámból adódóan (3.1. alfejezet) Észtország (23 projekt) és Lettország (36 projekt) is egy-egy, Litvánia (42 projekt) pedig kettő NUTS 2 régiót tesznek ki. Írország 40 projektrészvétele közül 22 Southernből, 16 pedig Northern and Westernből érkezett.

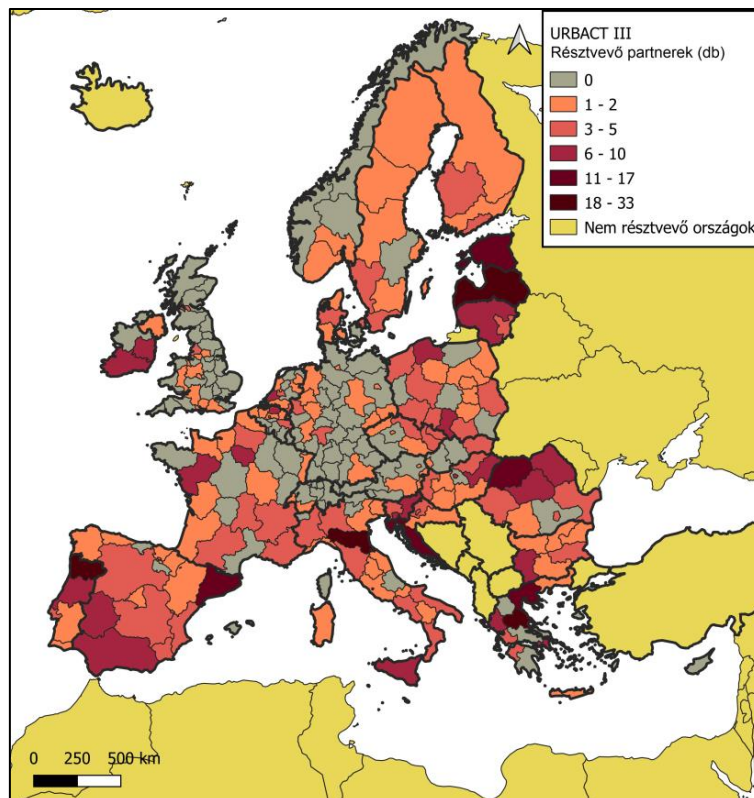
A skandináv országok közül a térképen (7. ábra) jól kirajzolódik Finnország (59 projekt) vezető szerepe, amely egyfelől annak köszönhető, hogy valóban aktívabb volt, mint Svédország (51 projekt) és Norvégia (13 projekt), ugyanakkor 5 NUTS 2 régióból áll, míg Svédország nyolcból, Norvégia pedig hétből.

7. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az Interreg Europe pályázataiban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Magyarország esetében (60 projekt) a legaktívabb az Észak-Alföld volt 17 projektben való részvétellel. Ezt követte Nyugat-Dunántúl (14 projekt) és Dél-Dunántúl (13 projekt). Pest régió nem jelent meg egy projektben sem, míg Budapest Nyugat-Dunántúlhoz hasonlóan 14 projektben működött közre.

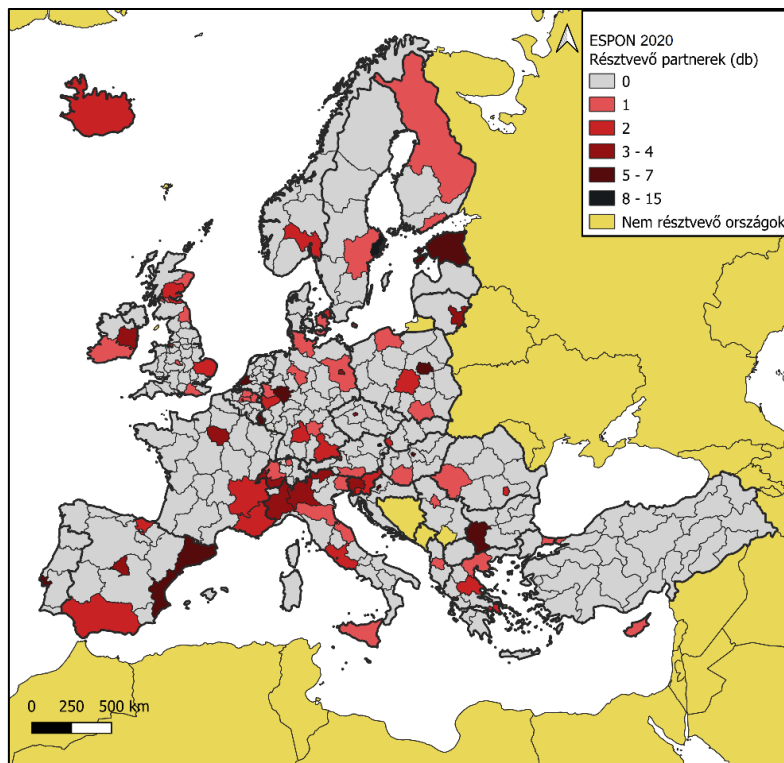
Az URBACT III pályázatokban (8. ábra) az Európai Unió 28 tagállama, Norvégia és Svájc vettek rész, így a 299 NUTS 2 régió közül 173 volt érintett legalább egy pályázatban. Az URBACT III programban a legaktívabb országok Olaszország (49 projekt), Portugália (47 projekt) és Spanyolország (43 projekt) voltak. A portugáliai Norte régió a legaktívabb régió lett a programcsoporton belül, hiszen 31 projektnek adott otthont (az ország elnyert projektjeinek a 66%-a). Az olaszországi Emilia-Romagna (17 projekt) és a spanyolországi Katalónia (13 projekt) szintén a legaktívabb régiók voltak ezekben az országokban. Horvátországban (23 projekt) az Adriai régió 14 megvalósított projektben volt érdekelt. A Nyugat-romániai fejlesztési régió a romániai projektek 33%-ának adott otthont. Magyarország esetében Észak-Magyarország (9 projekt) és Budapest (5 projekt) szerepelt a legtöbb projektben. Pest régió szintén nem vállalt szerepet egy projekt megvalósításában sem.

8. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az URBACT III pályázataiban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Általánosságban elmondható, hogy az Interreg Europe-pal összehasonlítva a kevesebb projektszám több olyan NUTS 2 régiót jelentett, amely nem vett részt egy projektben sem. Bulgária, Finnország, Horvátország, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország és Svédország esetében azt látjuk a 8. ábrán, hogy a NUTS 2 régiók több mint 75%-a aktívan vállalt szerepet valamelyik projektben.

Az ESPON 2020 a legtöbb országot felölelő, ugyanakkor legkisebb projektszámú programcsoport volt (9. ábra). Illeszkedve a programok legfőbb témaköréhez (regionális tervezés és fejlesztés) a legaktívabb régió az ausztriai (13 projekt) Bécs lett 12 projekttel, melyet az összes svéd projekt résztvevőinek helyszínéül szolgáló Stockholm (11 projekt) követett. Spanyolország (16 projekt) legaktívabb régiója Katalónia és Valencia lett (5-5 projekt). Észak-Olaszország, Délkelet-Franciaország és Nyugat-Svájc területén kirajzolódik egy magas projektszámot lebonyolító kapcsolati háló, melynek pontos vizsgálata a kutatásom folytatásának részét képezi. Egy projekt kivételével budapesti (6 projekt) érdekeltségűek voltak a magyar projektek (INTERNET 1).

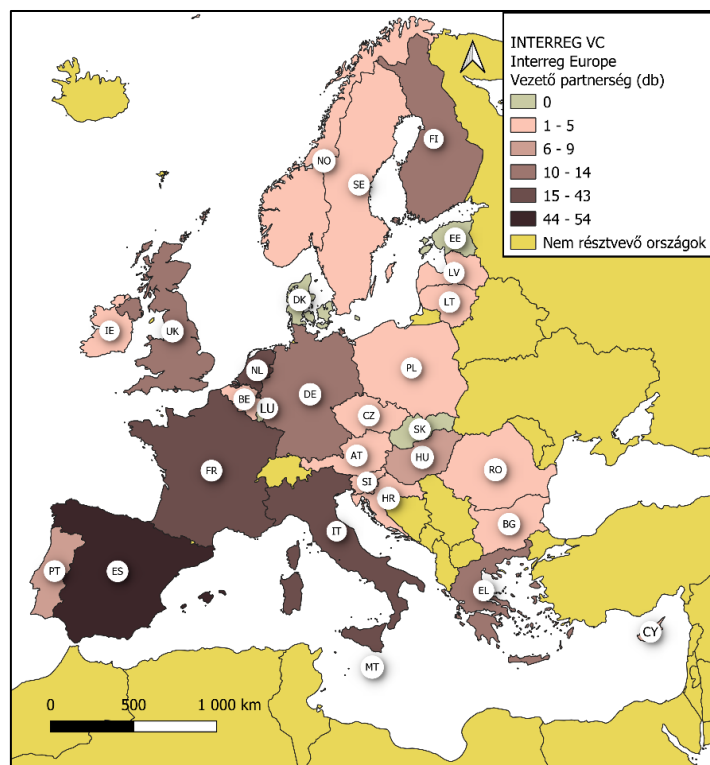

9. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az ESPON 2020 pályázataiban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

4.4. Vezető partnerség

A vezető partner feladata, hogy benyújtsa a közös pályázatot, és sikeres elbírálás esetén annak irányítását is vállalja. Így a teljes körű lebonyolításért és a projektmenedzsmentért is ő felel. Emellett adminisztrációs ügyekben is őt keresi az irányító hatóság, mint kontaktszemélyt. A vezető partnernek jó érdekérvényesítő erővel kell rendelkeznie annak érdekében, hogy az általa koordinált projekt minél kedvezőbb lehetőségekhez juthasson. Egyedüli országgént Szlovákia az, amelyik egyetlen alkalommal se töltött be vezető partneri szerepet. Bulgária, Csehország, Dánia, Észtország, Horvátország, Írország, Litvánia, Luxemburg és Málta a 3 projektcsoport valamelyikében egy-egy alkalommal töltött be vezető szerepet.

Ciprus, Finnország, Görögország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovénia 2 projektcsoportban is vezető partner volt legalább egy alkalommal. Belgium, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Németország, Olaszország, Spanyolország és Svédország mindhárom projektcsoportban vezető partner szerepet töltött be legalább egyszer (10. ábra).

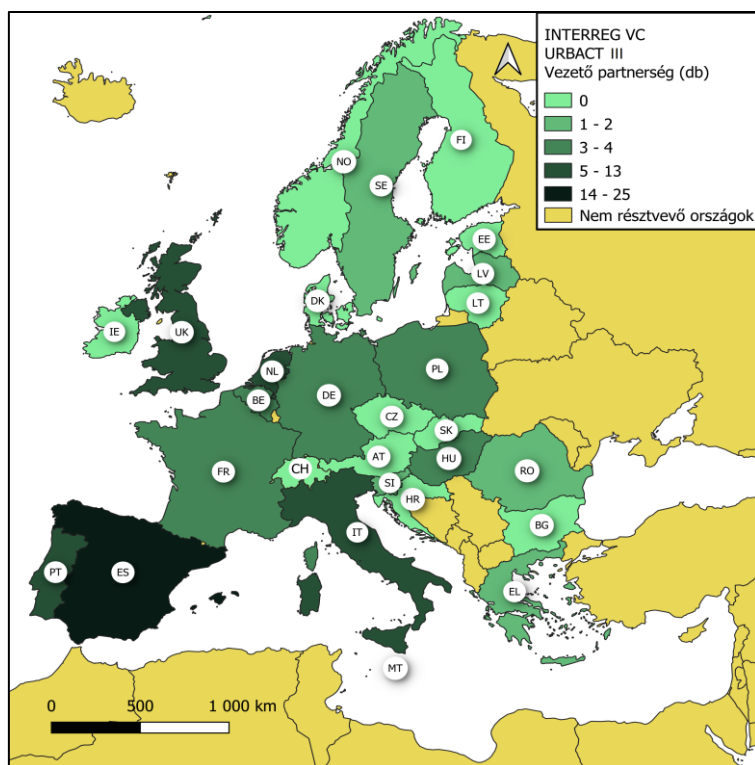

10. ábra. Az Interreg Europe pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az Interreg Europe 258 pályázata közül 54 alkalommal Spanyolország, 43 alkalommal Olaszország és 23 alkalommal Hollandia vállalta a vezető partner szerepét (10. ábra). Franciaországgal (29 projekt), Németországgal (14 projekt), Görögországgal, Finnországgal (13-13 projekt) és az Egyesült Királysággal (12 projekt) közösen a pályázatok közel 75%-át koordinálták. Dánia, Észtország, Luxemburg és Szlovákia egyetlen alkalommal se irányítottak pályázatot. Magyarország 9 alkalommal töltötte be ezt a szerepet, ami kiemelkedő a kelet-közép-európai országok között.

Olaszország (13 projekt), Spanyolország (12 projekt), az Egyesült Királyság (9 projekt), Portugália (8 projekt) és Hollandia (7 projekt) az URBACT III 75 pályázatának több mint 65%-ában töltötték be a vezető szerepet (11. ábra). Magyarországi partnerek négy esetben irányítottak projektet, amellyel megegyező aktivitással szerepelt Belgium, Franciaország és Németország is. Ezzel Magyarország ebben a témacsoportban Kelet-Közép-Európa legaktívabb országa volt. Ausztria, Bulgária, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Horvátország, Írország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Norvégia és Szlovákia nem töltöttek be vezető partner szerepet egy pályázatban sem. Ez azt jelenti, hogy a résztvevő országok 55%-a volt vezető partner legalább egy projekt esetében. A 11. ábrán kirajzolódik, hogy a vezető partnerek szerepét elsősorban a fejlettebb európai uniós országok töltötték be, mivel azok nagyobb

érdekérvényesítő képességgel rendelkeznek. Ez azt jelenti, hogy az adott projekt jogi háttéréhez szükséges intézkedéseket ők tudták megfelelő hangsúllyal képviselni a fő döntéshozók előtt, illetve a rendelkezésre álló anyagi forrásokról is ők döntöttek.

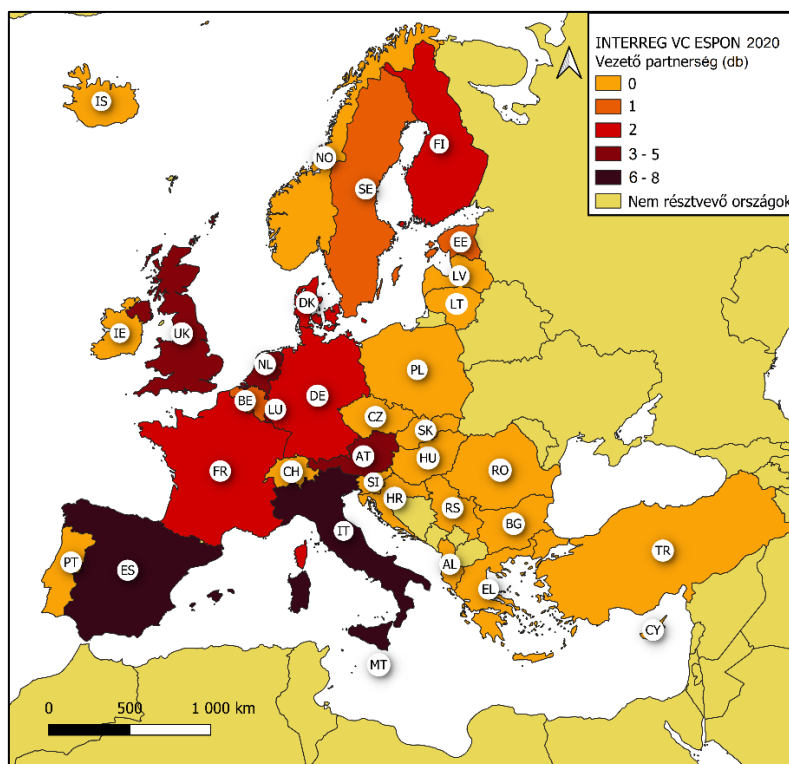

11. ábra. Az URBACT III pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

A közös munka során a vezető partnerek álláspontja jelentős befolyásoló hatással bírt. Külön kiemelendő Ausztria helyzete, amely egyszer sem töltötte be a vezető partner szerepét az URBACT III pályázatokban, ugyanakkor az Interreg Europe (4 projekt) és az ESPON 2020 (5 projekt) esetében is a közepesen aktív országok közé tartozott.

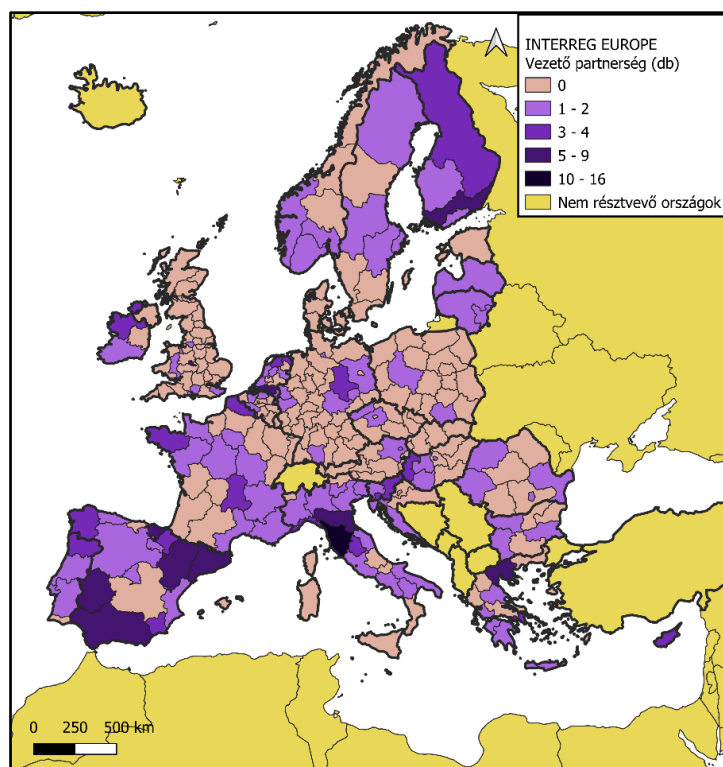
Egyik programcsoport esetében sem rajzolódott ki olyan nyugat-kelet irányú egyenlőtlenség a vezető partner szerep betöltésében, mint az ESPON 2020 45 projektje esetében (12. ábra). Itt fordultak elő a legnagyobb számban olyan országok, amelyek egyszer sem irányították a közös munkát. Ezek az országok Bulgária, Ciprus, Csehország, Görögország, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Norvégia, Portugália, Románia, Szlovákia és Szlovénia voltak. Ez azt jelenti, hogy a résztvevő 34 ország csupán 53%-a töltötte be a vezető partnerség szerepét. Spanyolország (8 projekt), Olaszország (8 projekt), Luxemburg (5 projekt) és Ausztria (5 projekt) a pályázatok közel 58%-át vezették. Igazán meglepő számomra, és a kutatás folytatásában biztosan kérdéseket tartogat még Luxemburg, amely 10 résztvevővel 9 pályázatban jelent meg. Ezek közül öt esetben töltött be

vezető szerepet úgy, hogy az URBACT III programban egyáltalán nem vett részt, az Interreg Europe esetében pedig csupán 2 pályázatban vállalt aktív szerepet. Ausztria aktivitása külön kiemelkedő Kelet-Közép-Európában úgy, hogy Hollandiát (4 projekt), Franciaországot (2 projekt), Németországot (2 projekt) és Dániát (2 projekt) is maga mögé utasította (12. ábra).

12. ábra. Az ESPON 2020 pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

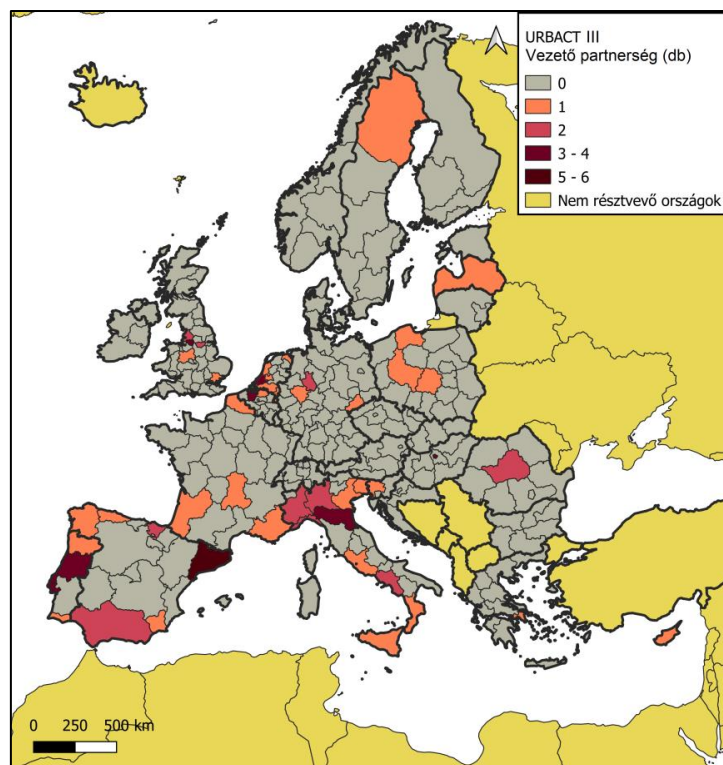
Az Interreg Europe pályázatainak vezető partnerei 115 NUTS 2 régióból kerültek ki, melyek közül 55 egyszer töltötte be ezt a szerepet. A projektek több mint 20%-át Spanyolország koordinálta (258 projektből 54 projekt), melyek többségének Katalónia (9 projekt), Andalúzia (7 projekt), Baszkföld (6 projekt) és Aragónia (6 projekt) adott otthont (13. ábra). Olaszország (43 projekt) legaktívabb NUTS 2 régiója Toszkána (16 projekt) lett, amely így a legaktívabb régió volt az Interreg Europe pályázatok vezető partnerei között. Finnország 13 pályázatot irányított, melyek közül 6 székhelye a Dél-Franciaország régióban volt. Nyugat-Dunántúl 4 projektet, Dél-Dunántúl 2 projektet, Közép-Dunántúl pedig 1 projektet koordinált, így a rangsorban a 10. legtöbb Interreg Europe pályázatot Magyarország vezette. Görögország (13 projekt) legtöbb pályázatot koordináló NUTS 2 régiója Közép-Macedónia volt (6 projekt).

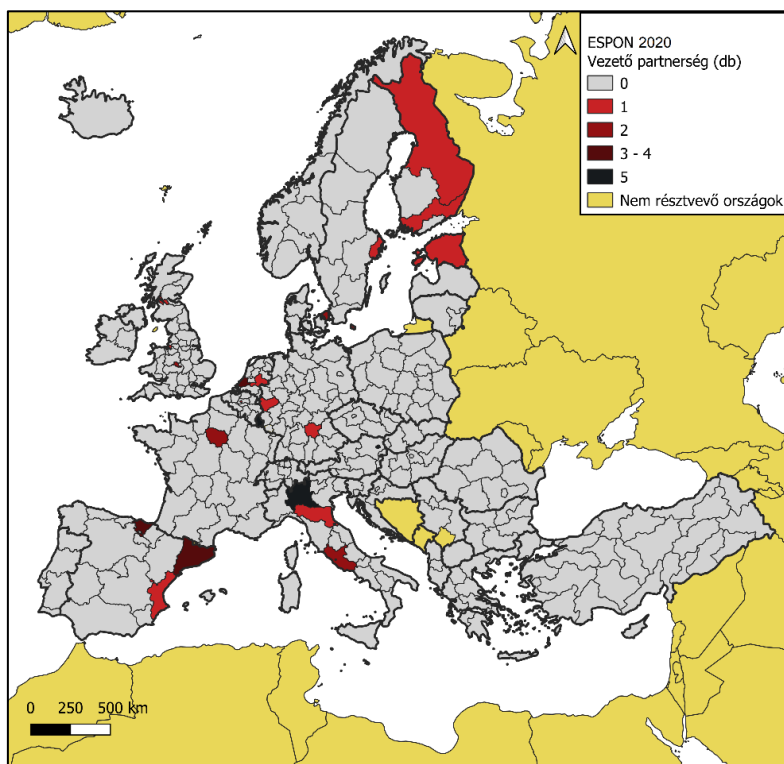
13. ábra. A régiók vezető partnersége az Interreg Europe pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az URBACT III projektek vezető partnerei 49 NUTS 2 régióból kerültek ki, melyek közül 34 egyszer töltötte be az irányító szerepet. Ezt a legtöbb alkalommal a spanyolországi (12 projekt) Katalónia (6 projekt), Budapest (mind a 4 magyarok által vezetett projekt helyszíne), a portugáliai (8 projekt) Lisszaboni Fővárosi Terület és Centro (3-3 projekt) töltötték be (14. ábra). Az Egyesült-Királyság (9 projekt) legaktívabb régiója Nagy-Manchester (3 projekt) volt. Azoknak a pályázatoknak, amelyeket Belgium (4 projekt) irányított, a Kelet-Flandria régióban (3 projekt) és Antwerpenben (1 projekt) volt a székhelye. A projektek több mint 33%-át a projektben résztvevő országok 7 legaktívabb régiója irányította.

Az ESPON 2020 projektjeinek vezető szerepét összesen 13 ország 22 NUTS 2 régiója töltötte be (15. ábra). Ezek közül a hat legaktívabb régió kapta meg a vezető szerepek több mint 55%-át. Spanyolország 8 projektjének vezető régiói Katalónia (4 projekt), Baszkföld (3 projekt) és Valencia (1 projekt) voltak. Olaszország szintén 8 projektet vezetett Lombardia (5 projekt), Emilia-Romagna (1 projekt) és Lazio (2 projekt) irányításával. Észtország, Kelet- és Dél-Finnország, illetve Stockholm szintén 1-1 projekt koordinálását vállalták. Elmondható, hogy nem csupán az ESPON 2020 pályázatokat vezető országok köre volt aránylag kis létszámú, hanem az országokon belül is viszonylag alacsonyabb számú NUTS 2 régió kapott lehetőséget egy-egy projekt irányítására (15. ábra).

14. ábra. A régiók vezető partnersége az URBACT III pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

15. ábra. A régiók vezető partnersége az ESPON 2020 pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

4.5. Hulladék és szennyezés témakörébe tartozó projektek

A 381 projekt (2. táblázat) közül 18 (3. táblázat) a *Hulladék és szennyezés* témakörébe tartozott. A három programkategória között így oszlottak meg a pályázatok: Interreg Europe 12, URBACT III 4 és (a jelenlegi feldolgozottság mellett) ESPON 2020 2 projekt. A projektek teljes költsége 6.780.645 euró volt, amelyből 5.649.731 eurót az Európai Regionális Fejlesztési Alap finanszírozott. A pályázatokban átlagosan 6 szereplő volt érintett. Az Interreg Europe projektekben érdekelt 29 ország közül 25 ország szervezetei (16. ábra), az URBACT III projektek esetében 30 ország közül 15 ország résztvevői (17. ábra) közreműködtek, illetve az ESPON 2020 projektekben megjelenő 34 ország közül 6 ország vett részt legalább egy projektben (18. ábra).

3. táblázat. A Hulladék és szennyezés témakörébe tartozó projektek adatai. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Projekt név	Program-kategória	Teljes költség (€)	ERDF támogatás (€)	Résztvevők száma
2LIFES	Interreg Europe	1.383.826	1.163.871	6
CAPonLITTER		1.359.334	1.147.905	8
COCOON		1.402.343	1.191.991	7
CONDEREFF		1.617.955	1.354.450	7
INTHERWASTE		1.274.858	1.083.629	6
LINDANET		1.348.635	1.146.340	5
Night Light		1.934.088	1.621.080	8
OptiWaMag		1.151.428	958.475	5
PLASTECO		1.610.258	1.335.780	7
SMART WASTE		1.175.008	998.757	5
SUBTRACT		1.398.075	1.166.188	6
WINPOL		1.363.045	1.158.588	8
Összesen		17.018.853	14.327.054	78
Innovato-R	URBACT III	574.530	440.741	5
Tropa Verde		610.032	461.589	6
UrbReC		100.053	70.037	8
URGE		748.494	568.927	8
Összesen		2.033.109	1.541.294	27
CIRCTER	ESPON 2020	694.200	567.650	6
SHARING		231.800	189.544	2
Összesen		926.000	757.194	8

A pályázatok célja többek között az alábbi területek támogatása volt: a hulladékgazdálkodási politika javítása, a hulladéklerakás fejlesztése, a végrehajtáshoz

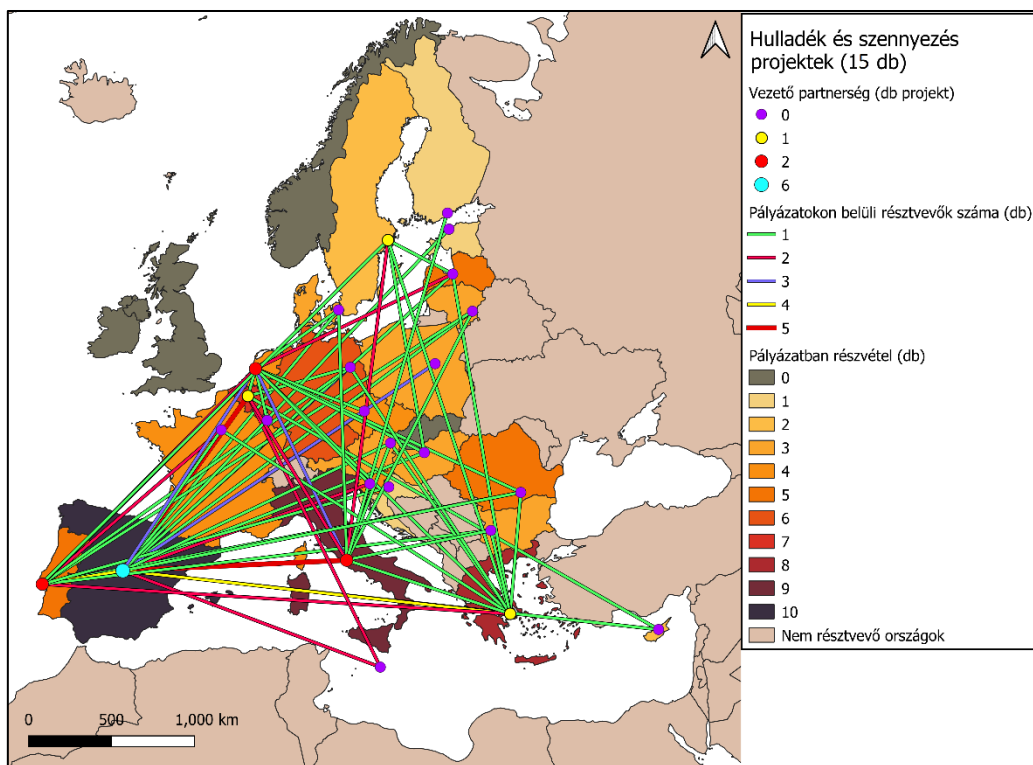
kapcsolódó szolgáltatások kapacitásának és hatékonyságának növelése, a regionális politika fejlesztése, a gazdasági fejlődés negatív környezeti hatásainak csökkentésére irányuló javaslatok összegyűjtése, az erőforrások hatékonyabb felhasználása, a strandlétesítményekből és a szabadidős rendezvényekből származó műanyag étel- és italtartályok megfelelő gyűjtése, az újrahasznosítás fejlesztése, a műanyag- és a fényszennyezés csökkentése, illetve a jó gyakorlatok és a szakpolitikai tapasztalatok azonosítása, elemzése, terjesztése és átadása (INTERNET 1).

4.5.1. *Hulladék és szennyezés témakörébe tartozó projektek eredményei*

Az Interreg Europe keretein belül megvalósult 15 pályázat vezető partner szerepét legtöbbször Spanyolország töltötte be (6 pályázat). Ezután következik Hollandia, Olaszország és Portugália (2 projekt), majd Belgium, Finnország és Görögország (1 projekt) (16. ábra). Az összes projekt közül tizenháromban közreműködött Spanyolország legalább egy résztvevővel, így a vezető partnerséget betöltő alkalmakat is figyelembe véve a legaktívabb ország címmel rendelkezett.

Aktivitás szempontjából Görögország és Olaszország 9-9; Belgium és Németország 6-6; Hollandia, Portugália és Románia 5; Csehország, Franciaország és Lettország 4; Ausztria, Bulgária, Dánia, Magyarország, Litvánia, Málta, Lengyelország és Svédország 3; Ciprus 2; Észtország, Finnország és Luxemburg 1-1 pályázatban vett részt. Az egyéb témakörökbe tartozó Interreg Europe pályázatokban érdekelt országok közül az Egyesült Királyság, Írország, Norvégia és Szlovákia nem vettek részt a *Hulladék és szennyezés* projektekben.

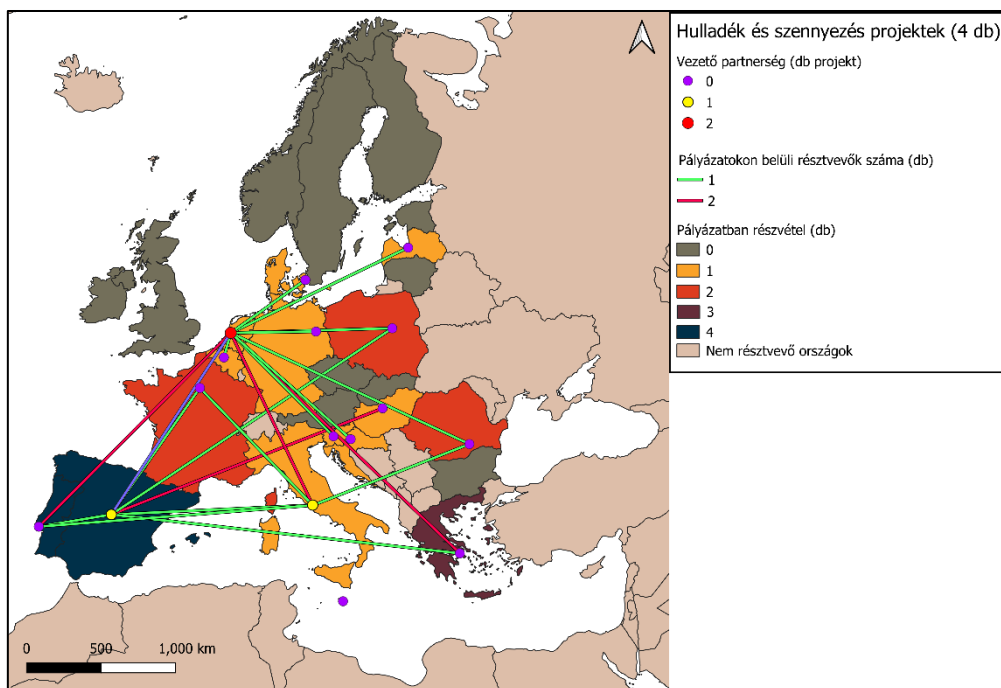
A tüsketérképet (16. ábra) vizsgálva kirajzolódik az érintett országok azonos pályázatokban történő aktivitása és az egymással végzett munkafolyamatok gyakorisága. A vezető partnerek központként jelennek meg a térképen (16. ábra). A partnerségek alapján meghúzott vonalak mentén leolvasható, hogy az egyes országok mely országokkal dolgoztak együtt. Elmondható, hogy a vezető partnerséget elsősorban a fejlettebb észak-, nyugat- és dél-európai országok töltötték be. További résztvevők csatlakoztak be a munkafolyamatokba Közép- és Kelet-Európából. Magyarország három pályázatban vett részt, amely hasonló a kelet-európai országok aktivitásához. A Közép-Dunántúlról, az Észak-, ill. a Dél-Alföldről csatlakoztak résztvevők a projektekhez (INTERNET 1).

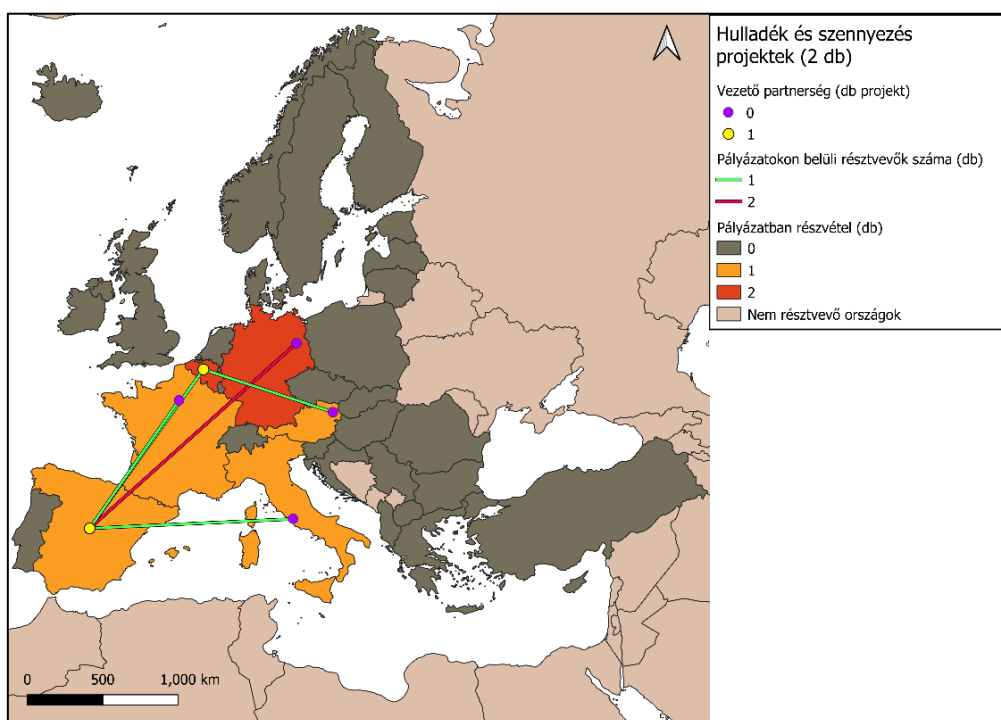
16. ábra. Az Interreg Europe keretein belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az URBACT III keretein belül megvalósult 4 pályázat vezető partner szerepét legtöbbször Hollandia töltötte be (2 pályázat). A soron következett Spanyolország és Olaszország 1-1 projekttel (17. ábra). Spanyolország és Portugália mind a négy projektben részt vett. Hollandia a két vezető partnerséget betöltő projekt mellett résztvevőként is megjelent egy harmadik projektben. Aktivitás szempontjából Görögország 3; Franciaország, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Románia 2; Belgium, Dánia, Horvátország, Németország, Lettország és Szlovénia 1-1 pályázatban vett részt. Az egyéb témakörökbe tartozó URBACT III pályázatokban résztvevő országok közül Ausztria, Bulgária, az Egyesült Királyság, Csehország, Észtország, Finnország, Írország, Litvánia, Norvégia, Szlovákia és Svédország nem közreműködtek a *Hulladék és szennyezés* projektekben (17. ábra).

Az ESPON 2020 pályázatainak jelenlegi feldolgozottsága alapján a vezető partnerséget Belgium és Spanyolország 1-1 alkalommal töltötte be. Németország és Belgium 2 projektben vett részt. Továbbá Ausztria, Franciaország, Olaszország és Spanyolország volt érdekelt legalább 1 projektben (18. ábra).

17. ábra. Az URBACT III keretein belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

18. ábra. Az ESPON 2020 keretein belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

4.5.2. *Night Light – esettanulmány*

Az Észak-alföldi régió központjából, Debrecenből a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat csatlakozott az Interreg Europe keretein belül megvalósult Night Light projekthez, melynek célja a fényszennyezés csökkentése, illetve az éjszakai égbolt védelme volt (INTERNET 14).

A projekt fontosságát az indokolja, hogy az Európai Unió területének több mint 85%-a mesterséges megvilágításnak van kitéve, ami hatással van a biológiai diverzitásra és az ökoszisztémákra. Ennek érdekében a résztvevő partnerek a regionális politikájuk javítása során szem előtt tartották a háborítatlan sötét égbolttal rendelkező területek védelmét, a biológiai sokféleség csökkenésének a mérséklését, ugyanakkor a fenntartható fejlődés lehetséges módjainak a vizsgálatát. A projekt során egyes partnerrégiók regionális politikai intézkedéscsomagokat vezettek be, amelyek a fényszennyezés tartós csökkentését, a sötét égbolt megőrzése érdekében védett területek kijelölését, valamint az ökoturizmus népszerűsítéséért új szolgáltatások és létesítmények bevezetését, ill. létrehozását eredményezték. Emellett célként szerepelt még a természeti és a kulturális örökség megőrzése, védelme és fejlesztése, valamint a munkahelyteremtő szolgáltatások támogatása. A projekt 2017. január 1. és 2021. december 31. között zajlott. Teljes költsége 1.934.088 euró volt, melyből az ERFA 1.621.079 eurót biztosított. Ezzel a Night Light projekt az Interreg Europe *Hulladék és szennyezés* témakörében a legnagyobb támogatást élvező projektje volt. A támogatás 8 partner között oszlott meg, ami a partnerek számát tekintve szintén a legmagasabb kategóriát jelenti a témakörön belül. Ebből a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 185.852 eurót használhatott fel, a projekt teljes költsége pedig 218.650 euró volt (INTERNET 15).

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése az alábbi tevékenységeket tűzte ki célul 2019-ben (INTERNET 16):

- A pásztorkultúra és hagyományának népszerűsítése, a csillagos égbolttal való kapcsolatának a bemutatása egy vándorkiállításon keresztül, amelyet a megye településein kívántak népszerűsíteni.
- A természetvédelmi szervezetek és a nemzeti parki igazgatóságok részére nemzeti szintű útmutató elkészítése a leghatékonyabb világítási módszer megtalálásához. Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervének felülvizsgálata során külön figyelmet szentelni a fényszennyezési kérdéseknek egy munkacsoport felállításával, amely évente ülésezik.

- "Asztro-Gasztro" túrák során kihasználni a háborítatlan csillagos égboltban rejlő lehetőségeket a Hortobágyon.

A program keretein belül a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának a munkatársai a Night Light projekt egyik luxemburgi eseményén elhangzott világítási útmutató alapján, az Agrárminisztérium Környezetügyekért felelős Államtitkárságának anyagi és szakmai támogatásával elkészítették "A fényszennyezésről - világosan!" című útmutatót (ÁRGAY Z. ET AL. 2020). Ennek célja a mesterséges éjszakai világítás környezetkímélő megoldása, hogy ezzel csökkentsék a fényszennyezés mértékét a lakott területeken és környékükön (INTERNET 17).

4.6. Pénzügyi háttér

Az Interreg VC program során az Európai Regionális Fejlesztési Alap 500 millió eurót különített el a projektek megvalósításának támogatására. Ezen belül az Interreg Europe 359 millió euró, az INTERACT III 39 millió euró, az ESPON 2020 41 millió euró, az URBACT III pályázatok pedig 96,3 millió euró támogatásban részesültek (INTERNET 18). A 3.2. *alfejezetben* leírtak szerint az Interreg Europe 258 pályázatának és az URBACT III jelenleg rendelkezésre álló 75 pályázatának a területi felosztáson alapuló adataival számításokat végeztem.

A Hoover-index megadta, hogy mindkét programcsoportban az országok által elköltött összegek közel 30%-ának az átcsoportosítására lett volna szükség ahhoz, hogy azok aránya jobban illeszkedjen az országok lakosságának az eloszlásához (4. *táblázat*).

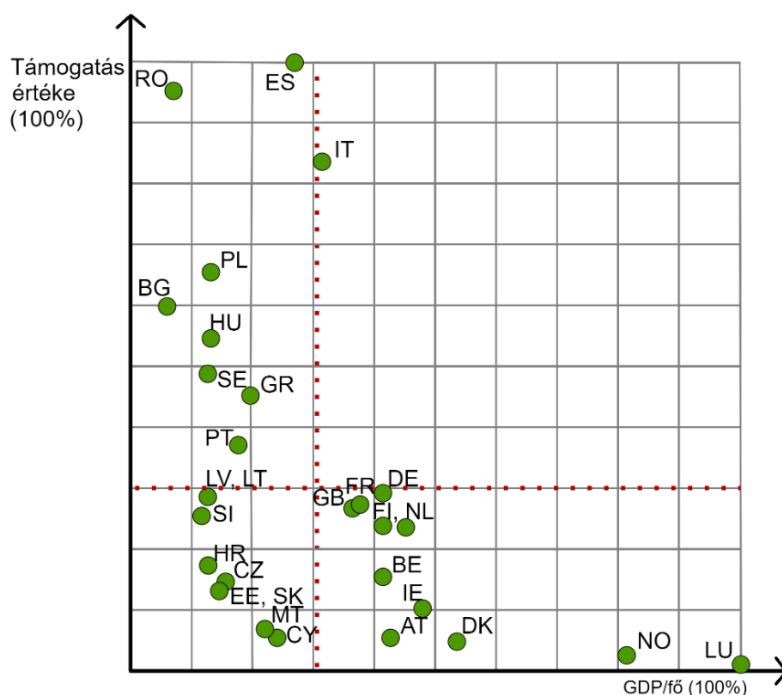
Az adatsor terjedelme, más néven range-aránnyal megadtam, hogy a legkisebb és a legnagyobb ráfordított összeggel rendelkező ország között hányszoros volt a különbség. Elmondható, hogy az Interreg Europe esetében Luxemburg (391.434 euró) és Spanyolország (51.571.474) között közel százharminckettőszeres, míg Svájc (10120 euró) és Olaszország (4.433.055 euró) között az URBACT III pályázatok keretein belül ráfordított összegben négyszázharmincnyolcszoros volt a különbség (4. *táblázat*).

Kiszámoltam továbbá, hogy adott országok által a projektekre fordított összegek átlagosan milyen összegben különböztek az összes ország átlagától. Így kaptam meg, hogy az Interreg Europe pályázatainak esetében az egyes országok által elköltött összegek átlagosan 23.091.869 euróval, az URBACT III esetében pedig 1.186.334 euróval tértek el az összes résztvevő által elköltött összeg átlagától (4. *táblázat*).

4. táblázat. Az Interreg Europe és URBACT III pályázataira elvégzett számítások eredményei. (Saját számítás az INTERNET 1 adatai alapján.)

Elvégzett műveletek	Interreg Europe	URBACT III
Hoover index (teljes költségre számítva, %)	29,32	27,11
Az adatsor terjedelme, más néven range-arány	131,75	438,05
Szórás	23091868,76	1186334,3

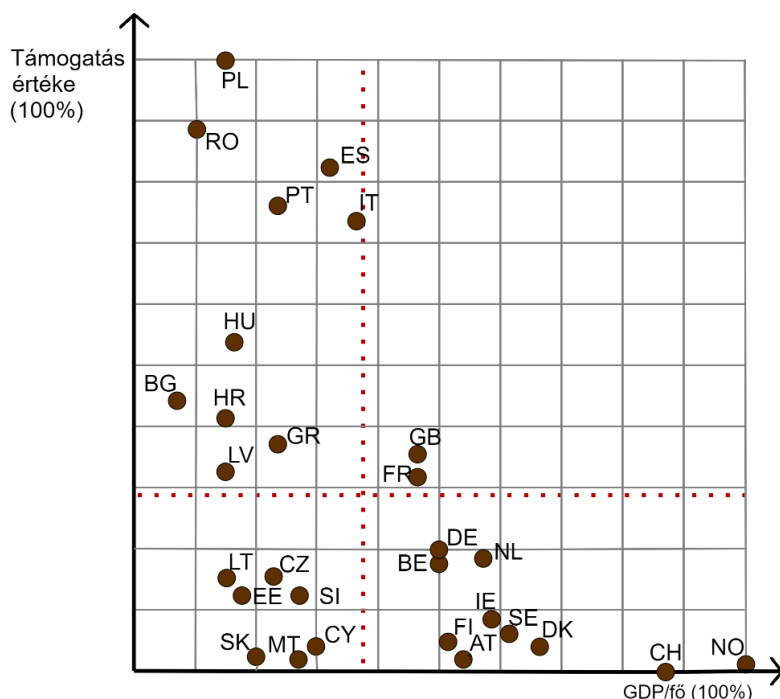
Az egy főre jutó támogatás összegének a kiszámításával folytattam a pénzügyi háttér áttekintését. Hamar rá kellett jönnöm, hogy a forrásösszegek hatékony elosztását illetően túlságosan torzított értékeket kaptam. Emiatt vontam be a számításba az egyes országokban 2014-ben mért egy főre jutó GDP (Gross Domestic Product)/fő értékét. Decimális értékeket adtam meg, ahol a 100% mind a két esetben a legnagyobb támogatási összeget és a legnagyobb GDP/fő értéket jelentette. Az Interreg Europe esetében Spanyolország és Luxemburg, az URBACT III vonatkozásában Lengyelország és Norvégia voltak ezek az országok (19. és 20. ábra). Őket az adott értéket mutató tengelyen a legtávolabbi pontban találhatjuk. A támogatás, illetve a GDP/fő értékek átlagánál piros szaggatott vonalat húztam meg, így láthatjuk, mely országok rendelkeznek átlag alatti vagy feletti értékekkel (19 és 20. ábra).

19. ábra. Támogatás értéke/egy főre jutó GDP értékeinek az átlaga a 2014 és 2020 közötti időszakban az Interreg Europe pályázataira vonatkozóan. A vörös szaggatott vonal jelöli az értékek átlagát. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az Interreg Europe és az URBACT III pályázatokban résztvevő országokról általánosságban elmondható, hogy az alacsony egy főre jutó GDP-vel rendelkező államok magasabb támogatási összeggel vettek részt a pályázatokban, míg a gazdaságilag fejlettebb

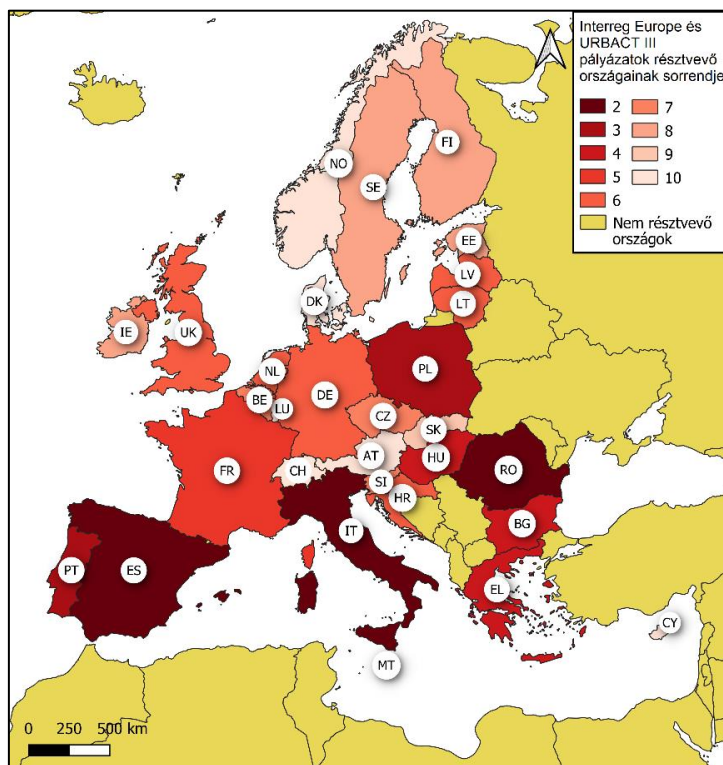
országok arányaiban nézve kevesebb összeget fordítottak a projektek megvalósítására (19. és 20. ábra). További érdekes kutatás lehet, hogyan változott a forráselosztásban az Európai Unió (ekkor még az Egyesült Királysággal együtt) 15 tagállama, és a 2004 után csatlakozott 13 tagállam, illetve a nem európai uniós tagállamok egymáshoz viszonyított helyzete.

20. ábra. Támogatás értéke/egy főre jutó GDP értékeinek az átlaga a 2014 és 2020 közötti időszakban az URBACT III pályázatainak esetében. A vörös szaggatott vonal jelöli az értékek átlagát. Az országok névrövidítései a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás az INTERNET 1 adatai alapján.)

Annak érdekében, hogy a 19. és a 20. ábra kvantitatív értékeit tematikus térképen is meg tudjam jeleníteni, 5 csoportra bontottam az értékeket a természetes törés osztályozási eljárást alkalmazva, melyekbe eltérő számú országok kerültek mind a két programcsoport esetében (21. ábra). Minél magasabb támogatási érték/egy főre jutó GDP-értékkel rendelkezett egy ország, annál fentebb került a listán. Az országok a csoportszámuknak megfelelő pontszámot kaptak, majd az országok csoportjaihoz tartozó sorszámokat pontszámként összeadtam, amivel létrejött a rendszer. Például Olaszország, Spanyolország és Románia mind a két programcsoportban a legnagyobb támogatásban részesülő országok között voltak, így ezeket az államokat kettes értékkel ábrázoltam a tematikus térképen. A 21. ábrára tekintve elmondható, hogy Bulgária, Görögország, Lengyelország, Magyarország és Portugália voltak a második csoport – ezek 3-as értéket kaptak – tagjai. Ausztria, Ciprus, Dánia, Luxemburg, Málta és Norvégia mellett Svájc és Luxemburg szerepeltek ezen a listán az utolsó helyen (10-es érték) (21. ábra). Svájc (URBACT III) és Luxemburg (Interreg Europe) esetében fontos kiemelni, hogy ezek az országok csak az egyik programcsoport munkájában vettek részt. A

támogatási összegük annyira elenyésző (Svájc 10120 euró, Luxemburg 391.434) volt a többi érintett államhoz képest, hogy a tematikus térképen (21. ábra) 10-es pontszámmal jelöltem őket.

21. ábra. Az Interreg Europe és az URBACT III pályázatainak támogatási érték/egy főre jutó GDP értékének ábrázolása a 2014 és 2020 közötti időszakban. Az országok névrövidítéseinek a feloldását lásd az 1. ábránál. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

Az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia és Németország gazdaságilag fejlett országokként hangsúlyosan jelentek meg a projektekben (4.2. alfejezet), a 21. ábrán viszont a középmezőnyben helyezkednek el a magas GDP/fő értékük miatt. Magyarország helyzete nem csupán a közép-európai régióban, hanem az egész kontinens viszonylatában vizsgálva is kedvezőnek tekinthető. A szomszédos országok közül csupán Románia előzi meg a rangsorban. Hazánk mind a két programcsoport esetében jóval az átlag feletti támogatásösszegben részesült az egy főre jutó GDP értékéhez képest.

5. Összefoglalás

A pályamunkában először ismertettem az Interreg VC közösségi kezdeményezés történetét annak érdekében, hogy minél teljesebb képet kapjak annak működéséről. A szakirodalmi áttekintésben bemutattam az Interreg VC programcsoportjait (Interreg Europe, URBACT III, ESPON 2020), majd a programban résztvevő országok és NUTS 2 régiók ismertetése következett, azon belül is kitüntetett figyelmet kaptak a vezető partnerséget betöltő államok.

Kutatómunkám korábbi fázisaiban (KONKOLY, 2019; KONKOLY ET AL. 2020; KONKOLY, 2020) megismerkedtem az Interreg közösségi kezdeményezés általános jellemzőivel, így a pályamunkában az Interreg VC projektjeiben megvalósult együttműködésekben keresztül vizsgáltam, hogy milyen lehetőségek álltak a résztvevő országok előtt mind elméleti, mind gyakorlati síkon. Vizsgálataim alapját az Interreg VC kezdeményezés elfogadott pályázatainak az adatbázisa adta (keep.eu). Kíváncsi voltam arra, melyek azok az országok, akik a legnagyobb szerepet vállalták az együttműködésben. Melyek fejtettek ki közepes aktivitást, illetve mely országok nem kívántak részt venni az egész kontinenst behálózó programban. Országos, illetve regionális szinten végeztem számításokat. Ezek alapján kirajzolódik az a kép, ami szerint Európa gazdaságilag fejlett országainak egy csoportja magasabb arányban vett részt a pályázatokban, és a vezető partnerség háromnegyedét is ők töltötték be. Elmondható, hogy a kevésbé fejlett országok között is megállapítható egy rangsor, aminek oka a pályázat által megoldandó probléma jellegében, illetve az ország földrajzi helyzetében keresendő.

A 2014–2020 közötti Interreg interregionális programokra szánt forrásösszeg már a kiadás időszakában pozitívan hatott a résztvevő régiók, országok, így a teljes Európai Unió gazdaságára (GDP-jére). A megvalósult projektek által keltett pozitív hatások még jóval a költségvetési periódus lezárulása után, közép- és hosszútávon is tapasztalhatók lesznek. A támogatott projektek elemzéséhez szórást, adatsorterjedelmet, Hoover-indexet és támogatás értéke/egy főre jutó GDP értéket számítottam. A pályázatok alaposabb megismerését követően további kutatási irány lehet a kapcsolati hálók és a mögöttük rejlő okok feltárása, amelyek mentén egyes országok többször szerepeltek közös pályázatokban. Külön figyelmet érdemelhet a nem európai uniós országok részvételének hátterében rejlő okok feltárása. Érdekes lehet továbbá egy összehasonlító elemzés elkészítése az Interreg IVC és az Interreg VC projektrendszerek során megvalósult pályázati témakörök, a térbeli lefedettség és a támogatási összeg területén.

I. Függelék

Alulírott Konkoly Enikő Bianka nyilatkozom, hogy témavezetőim, Szilágyiné Dr. Czimre Klára egyetemi adjunktus és Dr. Túri Zoltán Krisztián egyetemi adjunktus irányításával a tudományos diákkörben folyó kutatás alábbi munkarészeit dolgoztam ki önállóan:

- **Szakirodalmi áttekintés:** Az Interreg VC közösségi kezdeményezésről (2014–2020) szóló szakirodalom döntő többsége angolul, elektronikus formátumban érhető el, melyeket áttekintettem. Továbbá megismerkedtem az esettanulmányban szereplő Night Light projekt megvalósításának részleteivel.
- **Adatbázis kiépítése:** A keep.eu adatbázisában rendelkezésre álló adatok szűkítése és csoportosítása által létrehoztam a vizsgálat elvégzéséhez szükséges adatbázist Microsoft Excel táblázatban.
- **Számítások elvégzése:** Matematikai és statisztikai képleteket (Hoover index, adatsor terjedelme, szórás) alkalmaztam az adatbázison.
- **Térképek szerkesztése:** Az elvégzett számítások eredményeit QGIS szoftver segítségével térképeken ábrázoltam, melynek alapját az Eurostat honlapján található GISCO: Geographical Information and Maps szolgáltatatta.

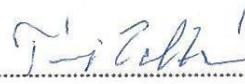
Debrecen, 2022. május 18.

Szilágyiné. Dr. Czimre Klára

egyetemi adjunktus, témavezető
Debreceni Egyetem TTK,

Földtudományi Intézet, Társadalomföldrajzi és
Területfejlesztési Tanszék

Dr. Túri Zoltán Krisztián

egyetemi adjunktus, témavezető
Debreceni Egyetem TTK,

Földtudományi Intézet, Természetföldrajzi és
Geoinformatikai Tanszék

Konkoly Enikő Bianka

szerző

Irodalomjegyzék

- Árgay Z., Boldogh S., Csuzdi Cs., Egri Á., Gyarmathy I., Gyurác J., Horváth G., Kolláth Z., Kriska Gy., Némethné dr. Vidovszky Á., Novák R., Nyitrai Z., Pádárné dr. Török É., Pézenesné dr. Kónya E., Száz D., Varga J. (2020): A fényszennyezésről – világosan! Szakmai útmutató természetvédelmi hatóságok és nemzeti park-igazgatóságok kültéri mesterséges éjszakai világítás okozta fényszennyezés kiküszöbölésére, csökkentésére irányuló tevékenységének támogatására. Agrárminisztérium Környezetügyért Felelős Államtitkársága és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 82 p.
https://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Fenyszennyezese%20utmutato/Fenyysz_utm_v_publ_2020_10_01.pdf (letöltve: 2021.09.07.)
- Baranyi B. (2013): Integrált területfejlesztés. Debreceni Egyetem, AGTC, Debrecen, pp. 40.
- Czimre K. (2003): Euroregionális fejlődés az EU csatlakozás küszöbén, különös tekintettel Magyarország eurorégióira. Doktori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem, Debrecen. 224 p.
<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/78264/ertekezes.pdf;jsessionid=6D74ECD8F3BFAEE39AC5BE516BC6C148?sequence=3> (letöltve: 2020.09.08.)
- European Commission (2015): URBACT III Operational Programme CCI 2014TC16RFIR003. Version 2 Oct 2015. Adopted by the European Commission On 12st December 2014. 117 p.
https://urbact.eu/sites/default/files/u_iii_op_oct_2015.pdf (letöltve: 2021.01.13.)
- Konkoly E. (2019): INTERREG IVC - Interregionális együttműködés 2007–2013 között az Európai Unióban. OTDK dolgozat, Debreceni Egyetem, Debrecen. 29 p.
- Konkoly E., Czimre K., Túri Z. (2020): INTERREG IVC – Az Európai Unió interregionális együttműködéseinek vizsgálata 2007–2013 között. Az elmélet és a gyakorlat találkozása a térinformatikában. XI. Térinformatikai Konferencia és Szakkiállítás konferenciakötet. pp. 119-126.
http://giskonferencia.unideb.hu/arch/GIS_Konf_kotet_2020.pdf
- Konkoly E. (2020): INTERREG IVC - Az Interreg interregionális együttműködések vizsgálata geoinformatikai módszerekkel a 2007–2013 közötti költségvetési ciklusban. Szakdolgozat, Debreceni Egyetem, Debrecen. 48 p.
- Nemes Nagy J. (szerk.) (2005): Regionális elemzési módszerek. ELTE Regionális Földrajzi Tanszék – MTA-ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport, Budapest
- Süli-Zakar I. (2004): Strategic development programme for the Carpathian Euroregion Interregional Association. Kossuth University Publishing House of the Debrecen University. pp. 36.

Internetes források

Internet 1:

<https://keep.eu/projects/> (letöltve: 2020.10.05.)

Internet 2:

<https://interreg.eu/about-interreg/> (letöltve: 2020.11.25.)

Internet 3:

<https://docplayer.hu/3928301-Onkormanyzatok-es-kkv-k-szamara-relevans-palyazati-lehetosegek-attekintese-a-transznacionalis-es-interregionalis-programokban.html>
(letöltve: 2020.11.27.)

Internet 4:

<https://www.seupb.eu/iva-overview> (letöltve: 2021.02.16.)

Internet 5:

https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/cooperation/european-territorial/trans-national/
(letöltve: 2020.02.19.)

Internet 6:

https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_eu_nuts (letöltve: 2020.09.10.)

Internet 7:

https://www.ksh.hu/interaktiv_euterkepek_nuts2 (letöltve: 2020.09.10.)

Internet 8:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/99/a-statisztikai-celu-teruleti-egysegek-kozos-nomenklaturaja-nuts-> (letöltve: 2020.09.11.)

Internet 9:

<http://agivarga.web.elte.hu/tergis1806.pdf> (letöltve: 2021.09.13.)

Internet 10:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en
(letöltve: 2020.09.10.)

Internet 11:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/geodata/reference-data/administrative-units-statistical-units/countries> (letöltve: 2020.09.10.)

Internet 12:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/geodata/reference-data/administrative-units-statistical-units/nuts> (letöltve: 2020.09.10.)

Internet 13:

<https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme>
(letöltve: 2021.02.17.)

Internet 14:

<https://projects2014-2020.interregeurope.eu/nightlight/> (letöltve: 2021.08.12.)

Internet 15:

<https://keep.eu/projects/18806/Improving-regional-policies-EN/> (letöltve: 2021.08.12.)

Internet 16:

https://www.e-tarsulas.hu/DTe/Napirend.aspx?tel_id=4000&biz_id=0&doc_id=03e2b043-06e6-487d-9862-35947f42f63b (letöltve: 2021.08.12.)

Internet 17:

https://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/turizmus/hortobagyi-csillagosegbolt-park/1364/a-fenyszennyezessel-vilagosan-%22%20%5ct%20%22_blank (letöltve: 2021.08.14.)

Internet 18:

https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/cooperation/european-territorial/interregional/ (letöltve: 2021.09.23.)

Ábra- és táblázatjegyzék

1. ábra. A mintaterület országai (bal oldal) és NUTS 2 szintű felosztása (jobb oldal).
2. ábra. A Hoover-index képlete.
3. ábra. A résztvevő országok pályázati aktivitása. A függőleges tengely a projektek számát adja meg.
4. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az Interreg Europe pályázataiban.
5. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az URBACT III pályázataiban.
6. ábra. Az egyes országok részvételi aktivitása az ESPON 2020 pályázataiban.
7. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az Interreg Europe pályázataiban.
8. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az URBACT III pályázataiban.
9. ábra. A régiók szervezeteinek/partnereinek részvétele az ESPON 2020 pályázataiban.
10. ábra. Az Interreg Europe pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként.
11. ábra. Az URBACT III pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként.
12. ábra. Az ESPON 2020 pályázatokban betöltött vezető partner szerep megoszlása országonként.
13. ábra. A régiók vezető partnersége az Interreg Europe pályázatokban.
14. ábra. A régiók vezető partnersége az URBACT III pályázatokban.
15. ábra. A régiók vezető partnersége az ESPON 2020 pályázatokban.
16. ábra. A 4.5. *részfejezetben* ismertetett, az Interreg Europe keretén belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban.
17. ábra. A 4.5. *részfejezetben* ismertetett, az URBACT III keretén belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban.
18. ábra. A 4.5. *részfejezetben* ismertetett, ESPON 2020 keretén belül megvalósult projektek szervezeteinek/partnereinek részvétele, ill. kapcsolata a pályázatokban.
19. ábra. Támogatás értéke/Egy főre jutó GDP értéke az Interreg Europe pályázatainak esetében. Vörös vonal jelöli az értékek átlagát.
20. ábra. Támogatás értéke/Egy főre jutó GDP értéke URBACT III pályázatainak esetében. Vörös vonal jelöli az értékek átlagát.
21. ábra. Az Interreg Europe és URBACT III pályázatainak Támogatás értéke/Egy főre jutó GDP értékének ábrázolása.

1. táblázat. A pályázatok adatait tároló adattábla szerkezetének bemutatása az ACPA (Adapting European Cities to Population Ageing) pályázaton keresztül
2. táblázat. Projektek száma téma (Theme) alapján
3. táblázat. A *Hulladék és szennyezés* témakörébe tartozó projektek adatai.
4. táblázat. Az Interreg Europe és URBACT III pályázataira elvégzett számítások eredményei.

Forrásösszeg felosztása projekt témakategóriák alapján. (Saját számítás és szerkesztés az INTERNET 1 adatai alapján.)

	Interreg Europe		URBACT III		ESPON 2020	
	Teljes költség (€)	ERDF támogatás (€)	Teljes költség (€)	ERDF támogatás (€)	Teljes költség (€)	ERDF támogatás (€)
<i>A közlekedési kapcsolatok javítása (1)</i>	1.892.776	1.589.306	0	0	0	0
<i>A talaj és a levegő minősége (1)</i>	1.280.735	1.088.625	0	0	0	0
<i>A természeti erőforrások fenntartható kezelése (9)</i>	8.525.208	7.058.336	0	0	1.052.573	860.693
<i>Demográfiai változások és bevándorlás (2)</i>	0	0	749.844	576.502	248.972	203.585
<i>Egészségügyi és szociális szolgáltatások (7)</i>	9.692.061	8.180.759	0	0	258.750	211.581
<i>Éghajlatváltozás és biológiai sokszínűség (17)</i>	23.045.253	19.445.890	1.949.087	1.458.020	0	0
<i>Energiahatékonyság (10)</i>	13.341.614	11.214.881			686.600	561.436
<i>Építés és felújítás (2)</i>	1.191.397	1.000.697	595000	491059	0	0
<i>Értékelési rendszerek és eredmények (6)</i>	758.771	625.902	0	0	1.347.969	1.102.240
<i>Hagyományos energiaforrások (1)</i>	1.807.739	1.536.578	0	0	0	0
<i>Hulladék és szennyezés (18)</i>	17.018.853	14.327.035	2.672.823	2.035.265	926.000	757.194
<i>IKT és a digitális társadalom (3)</i>	2.752.296	2.332.289	0	0	113.800	93.055
<i>Infrastruktúra (3)</i>	4.103.030	3.439.821	0	0	0	0
<i>Innovációs kapacitás és figyelemfelhívás (3)</i>	4.921.709	4.016.510	0	0	0	0
<i>Intézményi együttműködés és együttműködési hálózatok (13)</i>	4.664.718	3.933.497	5.123.315	3.982.144	836.700	684.173
<i>KKV-k és vállalkozói szellem (39)</i>	55.212.786	45.748.536	0	0	731.150	597.864
<i>Klasztering és gazdasági együttműködés (26)</i>	33.183.487	27.834.087	2.891.861	2.229.452	0	0
<i>Közlekedés és mobilitás (3)</i>	2.785.958	2.368.064	0	0	258.766	211.594
<i>Kulturális örökség és művészetek (23)</i>	31.883.466	26.234.298	750.000	606.904	214.600	175.479
<i>Megújuló energia (13)</i>	19.284.043	16.037.822	0	0	0	0
<i>Mezőgazdaság, halászat és erdőszet (9)</i>	11.538.287	9.639.775	600.000	458.724	0	0
<i>Multimodális szállítás (1)</i>	951.700	808.945	0	0	0	0
<i>Munkaerőpiac és foglalkoztatás (6)</i>	0	0	2.669.968	2.045.348	878.900	718.680
<i>Oktatás és képzés (2)</i>	0	0	1.346.674	1.010.052	0	0

<i>Part menti gazdálkodás és tengerészeti problémák (1)</i>	0	0	0	0	274.703	224.626
<i>Regionális tervezés és fejlesztés (50)</i>	50.402.111	42.193.427	787.287	591.213	8.500.207	6.950.653
<i>Társadalmi befogadás és esélyegyenlőség (5)</i>	3.064.533	2.408.390	1.341.229	1.008.956	0	0
<i>Természeti és az ember által okozott fenyegetések és kockázatok kezelése (1)</i>	0	0	0	0	675.000	551.950
<i>Tudás- és technológiatranszfer (9)</i>	11.051.638	9.140.197	75.960	62.358	819.200	669.863
<i>Turizmus (3)</i>	4.523.437	3.638.449	0	0	0	0
<i>Új termékek és szolgáltatások (10)</i>	13.589.927	10.938.278	741.459	553.746	249.778	204.244
<i>Városfejlesztés (55)</i>	18.768.569	15.701.730	26.771.593	20.816.409	1.609.140	1.315.800
<i>Vidék és periféria fejlődése (12)</i>	17.403.190	14.089.399	0	0	0	0
<i>Vízgazdálkodás (3)</i>	4.814.917	4.028.039	0	0	0	0
<i>Víziutak, tavak és folyók (2)</i>	2.962.813	2.512.249	0	0	0	0
<i>Zöld technológiák (9)</i>	13.548.447	11.274.577	0	0	0	0
Összesen	389.965.469	324.386.386	49.066.098	37.926.152	19.682.808	16.094.711